

Analýza financování systému péče o ohrožené děti v České republice

2018

Autor: PhDr. Miloslav Macela

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Zpracováno v rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí „Systemový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany dětí“, číslo projektu CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0001687.

OBSAH

1.	ÚVOD	3
1.1.	Cíle analýzy	3
1.2.	Vymezení pojmu „systém péče o ohrožené děti“ pro účely této analýzy	5
1.3.	Struktura Analýzy financování	7
2.	NÁKLADY A VÝKONY NA ZAJIŠTĚNÍ VEŘEJNOPRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ	8
2.1.	Obecní úřady a pověřené obecní úřady	8
2.2.	Obecní úřady obcí s rozšířenou působností	10
2.3.	Krajské úřady	15
2.4.	Další veřejnoprávní orgány ochrany dětí	16
2.4.1.	Úřad pro mezinárodně-právní ochranu dětí	16
2.4.2.	Úřad práce ČR	17
2.4.3.	Ministerstvo práce a sociálních věcí	18
2.4.4.	Další ústřední orgány státní správy a instituce	19
2.5.	Celkové náklady veřejných rozpočtů na veřejnoprávní ochranu dětí	21
3.	NÁKLADY A VÝKONY PREVENTIVNÍCH SLUŽEB	22
3.1.	Preventivní služby působící v sociální oblasti	23
3.1.1.	Sociální služby	23
3.1.2.	Pověřené osoby	27
3.2.	Dotační programy na podporu prevence v dalších rezortech	28
3.3.	Celkové náklady veřejných rozpočtů na preventivní služby pro ohrožené děti a rodiny	29
4.	NÁKLADY A VÝKONY V OBLASTI NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE	30
4.1.	Počet dětí vyrůstajících v náhradní rodinné péči	30
4.2.	Dávky pěstounské péče	32
4.2.1.	Počet a objem vyplacených dávek pěstounské péče	32
4.2.2.	Vliv příjmů z výživného a shrnutí	37
4.3.	Služby na podporu výkonu náhradní rodinné péče	37
4.3.1.	Státní příspěvek na výkon pěstounské péče	37
4.3.2.	Přípravy zájemců o náhradní rodinnou péči	39
4.3.3.	Celkové náklady služeb na podporu výkonu náhradní rodinné péče	41
4.4.	Celkové náklady veřejných rozpočtů v oblasti náhradní rodinné péče	41
5.	NÁKLADY A VÝKONY V OBLASTI INSTITUCIONÁLNÍ VÝCHOVY	42
5.1.	Úvod	42
5.2.	Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy	44

5.2.1.	Výkony zařízení	44
5.2.2.	Financování státních školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy	47
5.2.3.	Financování regionálních školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ...	50
5.2.4.	Shrnutí	53
5.3.	Pobytové služby v sociální oblasti	53
5.3.1.	Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc	53
5.3.2.	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	55
5.3.3.	Shrnutí	Chyba! Záložka není definována.
5.4.	Zdravotní služby	57
5.4.1.	Dětské domovy pro děti do 3 let věku	57
5.5.	Shrnutí	Chyba! Záložka není definována.
6.	CELKOVÉ NÁKLADY SYSTÉMU PÉČE O OHROŽENÉ DĚTI A PRŮMĚRNÉ NÁKLADY NA JEDNOTLIVÉ TYPY INTERVENČÍ	60
6.1.	Celkové náklady systému a jejich struktura	60
6.2.	Průměrné náklady na jednotlivé typy intervencí	62
6.2.1.	Náklady na terénní sociální práci s rodinou	62
6.2.2.	Náklady na dítě vyrůstající v náhradní rodinné péči	62
6.2.3.	Náklady na dítě umístěné v institucionální výchově	63
6.2.4.	Shrnutí	66
7.	SEZNAM PODKLADŮ A LITERATURY	66
8.	SEZNAM ZKRATEK	68
9.	PŘÍLOHA	69

1. Úvod

1.1. Cíle analýzy

Analýza financování systému péče o ohrožené děti (dále jen „*Analýza financování*“) byla zpracována jako podklad pro Ministerstvo práce a sociálních věcí. Navazuje na obdobný dokument zpracovaný v roce 2014¹. Sledovaným obdobím byl tehdy rok 2013, tedy první rok po provedení rozsáhlé reformy systému, která se významně promítla do úkolů veřejné správy a činnosti některých typů služeb pro ohrožené děti. S časovým odstupem je možno provést aktualizaci tohoto rozboru a sledovat ekonomické a výkonové trendy v této oblasti. Zkoumaným obdobím v *Analýze financování* je **kalendářní rok 2016** s určitými přesahy do dalších období (některé výkony jsou v systému sledovány v jiných časových úsecích, například ve školním roce).

Cílem analýzy financování je souhrnné vyčíslení **přímých neinvestičních nákladů veřejných rozpočtů** (státního, krajských, obecních) na zajištění (sociálně-právní) ochrany dětí a péče o ohrožené děti a jejich rodiny. Za ohrožené děti jsou přitom pro účely této analýzy považovány zejména děti zařazené do evidence orgánů sociálně-právní ochrany na základě § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně dětí“). V rámci některých kategorií nákladů jde však nejenom o děti (tj. osoby do 18 let věku), ale i o mladé dospělé do 26 let, kteří setrvávají v systémech ochrany určených jinak dětem (mladí dospělí v institucionálních zařízeních, náhradních rodinách, sociální kuratele pro děti a mládež atd.). *Analýza financování* se zabývá i aktivitami, které předcházejí nebo zmírňují ohrožení dětí a rodin. Vzhledem k tomu, že pojem „prevence“ může zahrnovat velmi široké spektrum aktivit, jsou za součást „systému péče o ohrožené děti“ označovány aktivity, které vědomě a přímo působí na cílovou skupinu dětí, u nichž existuje vysoká míra ohrožení sociálně nepříznivou situací (například služby sociální prevence, preventivní činnost osob pověřených k výkonu sociálně-právní ochrany dětí atd.).

Pojem analýza financování (nebo finanční analýza) je definován jako „systematický rozbor finančních dat získaných zejména z účetních výkazů daného subjektu“. Využití finanční

¹ MACELA, Miloslav. *Analýza financování systému ochrany dětí a péče o ohrožené děti*, 2014.

analýzy ve veřejném sektoru má určitá specifika a omezení.² To je i případ *Analýzy financování*. Nejde o klasickou cost-benefit analýzu, neboť přínosy pro cílovou skupinu (ohrožené děti a rodiny) jsou obtížně vyčíslitelné (resp. jsou zpravidla nehmotného charakteru, relevantní data a dopady intervencí nejsou sledovány ani v krátkodobém, tím méně v dlouhodobém horizontu atd.). Na straně „výnosů“ jsou tak v této analýze sledovány pouze výnosy působících v systému péče o ohrožené děti, které lze označit (s určitou mírou nepřesnosti) jako „tržby“. Jako příklad lze uvést například vyplývající ze spoluúčasti rodičů na úhradě péče. Je však nutno předeslat, že tyto příjmy až na výjimky³ tvoří pouze okrajový zdroj financování služeb v oblasti péče o ohrožené děti a často se „předem“ promítají do příslušné rozpočtové kapitoly či položky (o předpokládané příjmy jsou sníženy dotace, příspěvky veřejných zřizovatelů služeb atd.).

Při další práci s výstupy této analýzy a při interpretaci dat je nutno zohlednit odlišnou metodologii sběru a vykazování dat o nákladech a „výkonech“ jednotlivých subjektů, faktickou nedostupnost některých údajů a další faktory, které mohou ovlivňovat přesnost absolutních částek. Jako příklad lze uvést otázku **investičních výdajů**, které se v této analýze do celkových nákladů promítají jen ve formě odpisů uplatněných ve sledovaném roce. Do analýzy nejsou rovněž zahrnuty (až na výjimky) ani neinvestiční výdaje hrazené prostředky z **fondů Evropské unie**.⁴

Nelze tedy dopočítat náklady do „posledního haléře“ (což by zřejmě umožňoval pouze sjednocený systém péče o ohrožené děti a jednotné výkaznictví). *Analýza financování* je přínosná v tom, že propojuje ekonomická data, která jsou jinak zcela nesouvisle rozptýlena v různých typech veřejných rozpočtů a nejsou v ucelené podobě sledována. Takto shromážděná data pak umožňují vyčíslit průměrné náklady na vybrané typy intervencí a služeb. Poskytují i možnost určitého porovnání (opět průměrné) „nákladovosti“ řešení využívaných při řešení situace ohrožených dětí a rodin. *Analýza financování* byla přes výše uvedená omezení zpracována se snahou o maximální úplnost a přesnost a může tak sloužit jako podklad pro klíčové rozhodovací procesy při předpokládané reformě systému ochrany dětí a péče o ohrožené děti v České republice. Celkové náklady veřejných rozpočtů související s péčí o ohrožené děti jsou však

² K tomu viz např. VODÁKOVÁ, Jana. *Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru*. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 208 s.

³ Touto výjimkou jsou například úhrady klientů v domovech pro osoby se zdravotním postižením.

⁴ Jedinou výjimkou jsou preventivní sociální služby, této otázce se podrobně věnuje kapitola 3. této analýzy.

nepochybně vyšší a údaje uváděné v následujících kapitolách je nutno považovat za **náklady minimální**.

1.2. Vymezení pojmu „systém péče o ohrožené děti“ pro účely této analýzy

Analýza financování používá pro označení aktivit realizovaných v oblasti ochrany ohrožených dětí souhrnný pojem „**systém péče o ohrožené děti**“. S ohroženými dětmi a rodinami pracuje v České republice celá řada aktérů, různých forem, odborností, v mnoha kompetenčních a organizačních sub-systémech. Hlavní těžiště „systému“ spočívá v činnosti profesionálních služeb a úřadů. Co se týče veřejných institucí, *Analýza financování* zohledňuje náklady veřejných rozpočtů na činnost:

- a) Všech typů obecních úřadů obcí s rozšířenou působností (obecních úřadů, pověřených úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností).
- b) Krajských úřadů a Magistrátu hlavního města Prahy na úseku veřejnoprávní ochrany dětí.
- c) Ministerstva práce a sociálních věcí na úseku veřejnoprávní ochrany dětí.
- d) Úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí.
- e) Úřadu práce České republiky (krajských poboček a pobočky pro hlavní město Prahu), a to v agendách souvisejících se sociálně-právní ochranou dětí (správa dávek pěstounské péče, výplata státního příspěvku na výkon pěstounské péče, inspekce poskytování sociálně-právní ochrany dětí).

Obce a kraje se na ochraně dětí podílejí rovněž svými aktivitami v rámci samostatné působnosti. Kromě „preventivních aktivit“ (slovy zákona: „vytváření předpokladů pro kulturní, sportovní, jinou zájmovou a vzdělávací činnost dětí“) lze v této souvislosti zmínit například aktivity v oblasti bydlení (zajištění bydlení pro ohrožené skupiny obyvatel, dotované bydlení atd.). Vzhledem k tomu, že „sociální bydlení“ není vnímáno jako svébytná forma pomoci (není žádným způsobem legislativně ukotveno), nelze tyto náklady blíže specifikovat, byť ve skutečnosti nepochybně existují. Podobně je tomu v případě dalších preventivních aktivit územních samospráv. Lze jen odhadovat, že jde o výdaje v řádech stovek miliónů Kč ročně, jejich přesné vyčíslení je však nemožné.

Dalšími orgány veřejné správy, které vstupují do systému péče o ohrožené děti v České republice jsou například:

- a) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (zejména však prostřednictvím školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a sítě preventivních a poradenských zařízení).
- b) Ministerstvo zdravotnictví (zejména prostřednictvím sítě dětských domovů pro děti do 3 let věku).
- c) Ministerstvo vnitra (v oblasti prevence kriminality a cizinecké problematiky).
- d) Ministerstvo spravedlnosti (zejména v oblasti rodinně-právního soudnictví a soudnictví ve věcech mládeže).

Tato struktura se promítá i do vnitřního uspořádání krajských a částečně i obecních úřadů. U této druhé kategorie veřejných subjektů byly sledovány především náklady na výkon zřizovatelských funkcí k poskytovatelům služeb a formou kvalifikovaného odhadu také další náklady (platy zaměstnanců, kteří působí v odborech vykonávajících metodickou či zřizovatelskou funkci). Vedle zřizovatelských, metodických a kontrolních funkcí příslušných ústředních orgánů vstupují do systému různým způsobem další specializované úřady a instituce (Česká školní inspekce, Probační a mediační služba, Veřejný ochránce práv atd.).

Další významnou složkou systému péče o ohrožené děti jsou **poskytovatelé služeb**. Jejich charakter je jak veřejný (organizace zřízené nebo založené státem, kraji a obcemi), tak nestátní. Jde zejména o tyto poskytovatele:

- a) Osoby pověřené k výkonu sociálně-právní ochrany dětí podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „pověřené osoby“).
- b) Poskytovatelé sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“).
- c) Školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a školská zařízení preventivních služeb podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů (dále jen „zákon o výkonu ústavní výchovy ve školských zařízeních“).
- d) Poskytovatelé zdravotních služeb podle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (dále jen „zákon o zdravotních službách“), zejména o pobytová zařízení dětské domovy pro děti do 3 let věku (dříve kojenecké ústavy).
- e) Další odborná pracoviště, která poskytují služby (ohroženým) rodinám a dětem.

V úvodu *Analýzy financování* bylo zdůrazněno, že předmětem sledování jsou přímé náklady na činnost systému péče o ohrožené děti. I v případě poskytovatelů služeb tak bylo nutno provést rozdělení subjektů na „přímé“ poskytovatele péče o ohrožené děti a na subjekty, které s uvedenou cílovou skupinou sice pracují, ale jejich primární zaměření je jiné.⁵

Dalším důležitým segmentem systému péče o ohrožené děti je **náhradní rodinná péče**. Do této oblasti byly zahrnuty náklady na všechny typy péče poskytovaných „osobami pečujícími“ a „osobami v evidenci“⁶, tj. typy péče, které jsou podporovány dávkami pěstounské péče a službami tzv. „doprovázení“. Dalšími náklady jsou výdaje na tzv. „doprovázení“ pěstounských rodin⁷, které je realizováno zejména obecními úřady obcí s rozšířenou působností a pověřenými osobami a na proces zprostředkování náhradní rodinné péče (činnost příslušných úseků krajských úřadů a zřizovaných organizací).

1.3. Struktura Analýzy financování

Z výše uvedeného popisu je zřejmé, že je možno uplatnit několik způsobů členění prostředků vynakládaných na ochranu dětí a péči o ohrožené děti. *Analýza financování* je zpracována v následující struktuře:

- a) Náklady a výkony v oblasti veřejnoprávní (či podle současné terminologie „sociálně-právní“) ochrany dětí, reprezentované zejména činností orgánů sociálně-právní ochrany (kapitola 2. této analýzy)
- b) Náklady a výkony preventivních služeb (kapitola 3. této analýzy)
- c) Náklady a výkony v oblasti náhradní rodinné péče (kapitola 4. této analýzy)
- d) Náklady a výkony v oblasti institucionální výchovy (kapitola 5. této analýzy)
- e) Celkové náklady systému péče o ohrožené děti a průměrné náklady na jednotlivé typy intervencí (kapitola 6. této analýzy).

⁵ Jako příklad lze uvést například pedagogicko-psychologické poradny, které se věnují všem dětem se vzdělávacími potřebami a jsou mezi nimi jistě i děti, vedené v evidenci orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Zahrnutí nákladů poraden do „systému péče o ohrožené děti“ by však celkové výsledky zkreslilo.

⁶ § 4a zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

⁷ Jako „doprovázení pěstounských rodin“ je označováno poskytování služeb podle § 47a zákona o sociálně-právní ochraně dětí, a poradenství podle § 4 vyhlášky č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „prováděcí vyhláška k zákonu o sociálně-právní ochraně dětí“).

2. Náklady a výkony na zajištění veřejnoprávní ochrany dětí

2.1. Obecní úřady a pověřené obecní úřady

Orgánem sociálně-právní ochrany je v České republice každý ze 6 258 **obecních úřadů**⁸. „Základní“ výkon sociálně-právní ochrany se podle § 10 odst. 1 a § 15 zákona o sociálně-právní ochraně dětí omezuje na depistáž (vyhledávání ohrožených dětí spojené s oznamovací povinností), poradenství dětem a rodičům, dohledovou činnost⁹ a povinnost poskytnout neodkladnou pomoc dítěti, které se ocitlo bez péče přiměřené jeho věku. Výkony obecních úřadů v oblasti veřejnoprávní ochrany dětí jsou prováděny v rámci přenesené působnosti obce¹⁰. Sociálně-právní ochrana dětí přitom spadá (spolu s dalšími cca 60 agendami)¹¹ do tzv. základního rozsahu přenesené působnosti (vykonávané všemi obcemi). Vzhledem k velikosti obcí v České republice lze předpokládat, že systematictěji se této problematice věnují (kromě obecních úřadů obcí s rozšířenou působností, jimž je věnována následující část této kapitoly) pouze pověřené obecní úřady, kde jsou pro sociální oblast (v souvislosti a agendou pomoci v hmotné nouzi¹²) vyčleněni i příslušní pracovníci.

Na částečnou úhradu výkonu přenesené působnosti je obcím vyplácen ze státního rozpočtu příspěvek na výkon státní správy.¹³ Ten pro rok 2016 činil celkem 8 329 377 500,- Kč, z toho pro obce v jednotlivých krajích 7 495 652 200,- Kč a pro hl. m. Prahu 833 725 300,- Kč.¹⁴ Příspěvek je obcím rozpočtáván podle koeficientu zohledňujícího rozsah

⁸ Počet obcí k 1. 1. 2017 podle Malého lexikonu obcí České republiky 2017. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/maly-lexikon-obci-ceske-republiky-2017> [cit. 2017-12-11].

⁹ Tj. sledování „zda je na základě kontrolních oprávnění zamezováno přístupu dětí do prostředí, které je z hlediska jejich vývoje a výchovy ohrožující“.

¹⁰ § 61 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), dále jen „zákon o obcích“.

¹¹ Analýza výkonu státní správy u obcí se základním rozsahem přenesené působnosti. Ministerstvo vnitra, 2012. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/analyza-vykonu-statni-spravy-u-obci-se-zakladnim-rozsahem-prenesene-pusobnosti.aspx> [cit. 2017-14-11].

¹² § 63 a násl. zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“).

¹³ § 62 zákona o obcích.

¹⁴ Zprávy Ministerstva financí České republiky pro finanční orgány obcí a krajů. 2016, č.1.

působnosti a velikost správního obvodu (resp. počet obyvatel). Na základní rozsah přenesené působnosti je přitom vyčleněno cca 13 % z celkové částky příspěvku. Dalších 14 % je směřuje na pověřené obecní úřady¹⁵. Ani z nepodrobnějších rozborů věnovaných výdajům a příjmům obcí v oblasti přenesené působnosti¹⁶ však nelze odvodit, jaký poměr na čerpání příspěvku na výkon státní správy činí agenda sociálně-právní ochrany dětí. Náklady tak lze stanovit pouze velmi hrubým odhadem. Při pohledu na strukturu základního rozsahu přenesené působnosti lze konstatovat, že sociálně-právní ochrana dětí představuje v poměrně širokém záběru kompetencí obecních úřadů zcela okrajovou problematiku. Pokud bychom (zcela hypoteticky) vyčlenily pro tuto agendu 1 % výkonů obecních úřadů v rámci základního rozsahu přenesené působnosti, vyjde nám výše nákladů okolo **11 mil. Kč**.

Výkon sociální práce v rámci **pověřených obecních úřadů**¹⁷ je financován prostřednictvím dotačního řízení Ministerstva práce a sociálních věcí v oblasti podpory sociální práce. V roce 2016 byla pověřeným obecním úřadům poskytnuta prostřednictvím tohoto dotačního řízení dotace v celkové výši 49 064 500 Kč¹⁸. Podíl připadající na sociální práci pověřených obecních úřadů s ohroženými dětmi lze stanovit opět jen hrubým odhadem. Určitým vodítkem může být podíl rodin s dětmi mezi příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi. Nelze samozřejmě automaticky spojovat hmotnou nouzi s ohrožením dítěte, chudoba a sociální vyloučení však představuje z hlediska ochrany dítěte rizikový faktor.¹⁹ Sociální práci s rodinami s dětmi směřující (slovy zrušeného ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi) „k překonání situace hmotné nouze“, však lze považovat za určitou formu ochrany dětí. Podíl domácností s nezaopatřenými dětmi činí mezi příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi zhruba 40 %.²⁰ Z tohoto podílu lze

¹⁵ SLÁMA, David. Příspěvek na přenesenou působnost v roce 2016. *Obec a finance*, 2015, 5.

¹⁶ Například: Analýza financování výkonu státní správy a samosprávy územních samosprávných celků, která poskytne relevantní množství dat pro přípravu nového zákona o RUD. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2009.

¹⁷ V České republice je celkem 388 pověřených obecních úřadů. Pověřeným obecním úřadem je však zároveň i 205 obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Počet „pouze“ pověřených obcí tak činí 183, přičemž dotace na výkon sociální práce z rozpočtu Ministerstva práce a sociálních věcí byla poskytnuta 154 těmto obcím.

¹⁸ Vyhlášení výsledků dotačního řízení MPSV pro obecní úřady, úřady vojenských újezdů, krajské úřady a Hlavní město Prahu pro rok 2016 v oblasti podpory výkonu sociální práce. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/25976> [cit. 2017-11-11].

¹⁹ To prokázala mj.: Sociodemografická analýza. Mapy rozložení ohrožení dětí a rodin v ČR. Ostrava: SocioFactor, 2013.

odvodit náklady na sociální práci s ohroženými dětmi a rodinami na úrovni pověřených obecních úřadů na cca **19,6 mil. Kč**.

Odhad celkových nákladů na výkon agendy veřejnoprávní ochrany dětí na obecních úřadech „nižších stupňů“ (obecní úřady a pověřené úřady) v roce 2016 činí **30,6 mil. Kč**.

2.2. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností

Klíčový orgán sociálně-právní ochrany dětí reprezentuje 205 obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Pracovišť vykonávající agendu sociálně-právní ochrany v tomto rozsahu je však více, neboť ve statutárních městech může být tato agenda rozdělena mezi další úřady městských obvodů či částí. Ministerstvo práce a sociálních věcí tak v roce 2016 poskytovalo dotaci 227 pracovištím.

Na rozdíl od obecních úřadů či pověřených obecních úřadů, kde je nutno odhadované náklady komplikovaně odvozovat od příspěvku na výkon státní správy, resp. na výkon „obecné“ sociální práce, jsou o financování činnosti obecních úřadů obcí s rozšířenou působností k dispozici velmi podrobné údaje. Výkon této agendy je (na rozdíl od ostatních agend vykonávaných obecními úřady obcí s rozšířenou působností v rámci přenesené působnosti) od roku 2007 financován samostatnou **dotací ze státního rozpočtu na agendu výkon sociálně-právní ochrany**, jejímž prostřednictvím jsou hrazeny skutečné náklady úřadů vynakládané na veřejnoprávní ochranu dětí. Existence zvláštního zdroje financování pro tuto oblast přenesené působnosti vyplývá z § 58 zákona o sociálně-právní ochraně dětí, podle něhož nese veškeré náklady spojené s výkonem sociálně-právní ochrany stát. Do konce roku 2012 byla dotace na výkon sociálně-právní ochrany součástí kapitoly státního rozpočtu 398 Všeobecná pokladní správa, od roku 2013 je součástí kapitoly Ministerstva práce a sociálních věcí pod účelovým znakem 13011. V tomto roce došlo rovněž ke změně způsobu rozdělování dotace. Dotace již nebyla rozdělována jako dříve podle počtu spisů vedených příslušným úřadem, ale podle lidnatosti správního obvodu (resp. počtu dětí do 18 let věku) a náročnosti výkonu sociálně-právní ochrany dětí.²¹

²⁰ Analýza databáze příjemců dávek hmotné nouze. Zhodnocení role nákladů na bydlení a dávek spojených s bydlením ve vztahu k příjemcům dávek hmotné nouze. Praha, Výzkumný ústav práce a sociálních věcí v.v.i., 2012, s. 20 a s. 26.

²¹ Primárním podkladem pro určování této náročnosti je již zmíněná Sociodemografická analýza z roku 2013. Viz: Metodika Ministerstva práce a sociálních věcí pro poskytování dotací ze

Objem dotace činil až do roku 2013 necelých 740 mil. Kč. Konečná dotace se každoročně mírně lišila v závislosti na objemu doplatků (dotace podléhá finančnímu vypořádání, v roce 2013 tak šlo o cca 852 mil. Kč). V roce 2014 došlo v souvislosti s celkovými změnami v systému ochrany dětí ke zvýšení základního objemu dotace na 850 mil. Kč²². V dalších letech došlo znovu k navýšení. Ve sledovaném roce 2016 činila skutečná výše dotace (po vyúčtování) **1 179 717 679,64 Kč** (viz tabulku č. 1).

Tabulka č. 1: Objem dotace Ministerstva práce a sociálních věcí na výkon agendy sociálně-právní ochrany dětí obecními úřady obcí s rozšířenou působností v roce 2016 a v roce 2013 podle jednotlivých krajů (v Kč), přepočteno na obyvatele. ²³

Kraj	Počet ORP	Výše dotace (tis. Kč)		Počet obyvatel ²⁴		Dotace na 1 obyvatele (Kč)	
		2016	2013	2016	2013	2016	2013
Hlavní město Praha	22	126 358	108 415	1 267 449	1 246 780	99,69	86,96
Jihočeský kraj	17	62 317	42 028	637 834	636 611	97,70	66,02
Jihomoravský kraj	21	133 072	85 744	1 175 023	1 168 650	113,26	73,37
Karlovarský kraj	7	33 667	27 454	297 804	301 726	113,05	90,99
Kraj Vysočina	15	48 439	29 514	509 475	511 207	95,08	57,73
Královéhradecký kraj	15	61 294	45 957	551 421	552 946	111,16	83,11
Liberecký kraj	10	50 023	36 473	439 639	438 594	113,78	83,16
Moravskoslezský kraj	22	165 293	129 581	1 213 311	1 226 602	136,23	105,64
Olomoucký kraj	13	70 432	49 911	634 720	637 609	110,97	78,28
Pardubický kraj	15	52 181	37 952	516 149	516 440	101,09	73,49
Plzeňský kraj	15	64 864	46 725	576 635	572 687	112,49	81,59
Středočeský kraj	26	138 544	84 399	1 326 857	1 291 816	104,40	65,33

státního rozpočtu obcím s rozšířenou působností a hl. m. Praze na výkon agendy sociálně-právní ochrany dětí pro rok 2016. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/23533/Methodika_2016.pdf [cit. 2017-24-11].

²² Zároveň byla činnost orgánů sociálně-právní ochrany podpořena grantovými výzvami Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost v objemu 400 mil. Kč

²³ Zdroj: údaje poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí.

²⁴ Zdroj: Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich> [cit. 2017-25-11].

Ústecký kraj	16	113 450	90 730	822 850	826 764	137,88	109,74
Zlínský kraj	13	59 783	370 964	584 676	587 693	102,25	63,12
ČR CELKEM	227	1 179 718	851 979	10 553 843	10 516 125	111,78	81,02

Z přepočtu vyplývá, že nejvyšší dotace na obyvatele byla čerpána v Ústeckém kraji a Moravskoslezském kraji (137,88 Kč, resp. 136,23 Kč na obyvatele), stejně tomu bylo tak i v roce 2013 (109,74 resp. 105,64 Kč). Naopak nejnižší dotace na obyvatele byla v Kraji Vysočina a Jihočeském kraji (95,08 Kč, resp. 97,70 Kč na obyvatele). Kraj Vysočina měl nejnižší poměrnou dotaci i v roce 2013 (57,73 Kč). Celkově došlo od roku 2013 k nárůstu dotace o 37 % (z 81,02 Kč na 111,78 Kč na jednoho obyvatele).

V případě obecních úřadů obcí s rozšířenou působností jsou k dispozici i statistická data o „výkonech“ realizovaných v rámci této agendy. Statistické výkazy²⁵ informují o počtu řešených případů (spisů), kterých bylo na počátku roku 2016 celkem 233 306, na konci téhož roku pak 218 333. Kolem 40 % agendy tvořily případy, kdy byl orgán sociálně-právní ochrany jmenován (tzv. kolizním) opatrovníkem dítěte (zejména řízení o výchově a výživě dítěte)²⁶. K 31. 12. 2016 pracovalo v rámci těchto orgánů 2 576 zaměstnanců, (o rok dříve to bylo 2 514 zaměstnanců). V tomto počtu jsou započítáni i zaměstnanci pracující na zkrácený úvazek.

Prostý přepočet poskytnuté dotace (viz tabulku č. 2) vypovídá o tom, že v roce 2016 činila v průměru dotace na jeden případ (spis) 5 050 Kč. Nejvyšší dotace na případ byla poskytována v Pardubickém kraji (10 701,58 Kč) nejnižší naopak v kraji Jihočeském kraji (2 637,65 Kč). V této souvislosti je však nutno upozornit na skutečnost, že v posledních letech probíhá rozsáhlá „inventura“ vedené spisové dokumentace, jejímž cílem je zajistit, aby orgány sociálně-právní ochrany dětí evidovaly pouze „živé spisy“, tj. děti skutečně ohrožené, resp. rodiny, s nimiž se aktivně pracuje. Pro srovnání: ještě v roce 2013 vedly úřady celkem 566 190 spisů, tj. více než dvojnásobek oproti stavu v roce 2016 (a zároveň téměř třetina populace České republiky ve věku do 18 let). Již v roce 2013 však bylo za „živé“ označováno pouze 259 999 spisů. Údaje o počtech spisů ukazují, že v roce 2016 byla „inventarizace“ v jednotlivých krajích v různé fázi realizace. Z ostatních regionů

²⁵ Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany za rok 2016 V (MPSV) 20-01.

²⁶ Tamtéž. V roce 2016 byly obecní úřady obcí s rozšířenou působností jmenovány opatrovníkem dítěte v 95 229 případech.

vybočoval především Jihočeský kraj, který se přitom nevyznačuje „dramatickou“ sociálně-demografickou situací svědčící o zvýšeném ohrožení dětí.

Dalším zajímavým údajem je přepočtená dotace na 1 zaměstnance. Ten v rámci České republiky činil v roce 2016 průměrně 459 212,80 Kč. Rozdíly mezi jednotlivými kraji se pohybovaly do 15 %, s jedinou výjimkou, kterou je hlavní město Praha. Nejnižší dotace na 1 zaměstnance byla poskytována v Kraji Vysočina (417 579,46 Kč), nejvyšší ve zmíněné Praze (507 460,93 Kč). Propočtení ukazuje, že nový systém rozdělování dotací ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí je spravedlivější než přidělování dotací podle počtu spisů.²⁷ Pro srovnání: v roce 2013 činila průměrná dotace na jednoho pracovníka 404 356 Kč, tedy o cca 13 % méně, než v roce 2016.

Tabulka č. 2: Výše dotace na výkon agendy sociálně-právní ochrany dětí obecními úřady obcí s rozšířenou působností pro rok 2016 v přepočtu na 1 případ (spis) a na 1 zaměstnance.

Kraj	Výše dotace (Kč)	Počet případů ²⁸	Dotace/případ (Kč)	Počet zaměstnanců	Dotace/zaměstnance (Kč)
Hlavní město Praha	126 357 771,03	31 989	3 950,04	249	507 460,93
Jihočeský kraj	62 317 159,88	23 626	2 637,65	149	418 235,97
Jihomoravský kraj	133 072 183,62	26 321	5 055,74	273	487 443,90
Karlovarský kraj	33 666 779,32	5 138	6 552,51	72	467 594,16
Kraj Vysočina	48 439 221,10	12 849	3 769,88	116	417 579,49
Královéhradecký kraj	61 293 613,15	6 370	9 622,23	136	450 688,33
Liberecký kraj	50 023 037,52	5 598	8 935,88	110	454 754,89
Moravskoslezský kraj	165 293 289,29	22 824	7 242,08	376	439 609,81
Olomoucký kraj	70 432 192,26	10 333	6 816,24	165	426 861,77
Pardubický kraj	52 180 845,62	4 876	10 701,57	115	453 746,48
Plzeňský kraj	64 864 029,32	6 330	10 247,08	137	473 460,07
Středočeský kraj	138 543 625,02	26 076	5 313,07	297	466 476,85
Ústecký kraj	113 450 496,32	42 217	2 687,32	243	466 874,47

²⁷ Srov. MACELA, M., Analýza financování, s. 22n.

²⁸ Zpracovatel analýzy v tomto případě využil údaj o počtu případů na počátku roku 2016 za předpokladu, že i se spisem o případu, který byl v průběhu roku 2016 uzavřen, bylo nutno alespoň částečně pracovat.

Zlínský kraj	59 783 436,19	9 059	6 599,34	131	456 362,11
ČR CELKEM	1 179 717 679,64	233 606	5 050,03	2 569	459 212,80

K dotaci na výkon agendy sociálně-právní ochrany přibyla v roce 2015 podobně koncipovaná dotace na výkon sociální práce podle § 103 zákona o sociálních službách a § 65a zákona o pomoci v hmotné nouzi. V roce 2016 činila tato dotace pro obecní úřady obcí s rozšířenou působností a úřady městských částí se srovnatelnými pravomocemi celkem **250 935 500 Kč** a obdrželo ji celkem 241 pracovišť. Určit podíl, jimiž se tyto prostředky podílení na řešení situace ohrožených dětí a rodin, lze opět pouze odhadem, a to na základě dostupných údajů o výkonech sociálních pracovníků zabývajících se „obecnou“ sociální prací. Není úkolem této analýzy podrobně rozebírat otázku kompetenčních překryvů mezi systémem pomoci osobám v sociálně nepříznivé situaci či v hmotné nouzi a sociálně-právní ochranou dětí. Zpracovatel analýzy vychází z předpokladu, že je věcně správné, aby se na práci s ohroženými rodinami, dětmi i mladými dospělými podíleli i sociální pracovníci působící na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností v režimu zákona o sociálních službách či zákona o pomoci v hmotné nouzi. Z této perspektivy jsou pojímány rovněž finanční zdroje, které jsou v oblasti výkonu tohoto druhu sociální práce k dispozici. Vedle rodin s dětmi jsou specifickou skupinou cílovou skupinou „obecné sociální práce“ osoby opouštějící ústavní výchovu nebo ochrannou výchovu, které z důvodu dosažení zletilosti již nespádají do působnosti orgánu sociálně-právní ochrany. Jak bylo uvedeno v úvodu této analýzy, osoby jsou tyto mladí dospělí pojímáni rovněž jako jedna z cílových skupin „systému péče o ohrožené děti“.

Podílu rodin s dětmi a mladých dospělých na klientele „obecné“ sociální práce lze zjistit z ročních výkazů o sociální práci V 26-01. Podobně jako další statistická zjišťování realizovaná v České republice, však tento výkaz vypovídá pouze o počtu klientů, nikoliv o intenzitě sociální práce, která je realizována. Navíc jsou data za pověřené obecní úřady a za obecní úřady obcí s rozšířenou působností sčítána. Přesto je údaj o 6 972 rodinách s dětmi a 610 mladých lidí jediným relevantním vodítkem pro stanovení výše uvedeného podílu. Ze stejného výkazu se dovídáme, že příslušné úřady pracovaly v roce 2016 se 180 922 osobami, z čehož však 65 858 spadá do kategorie „další skupiny osob (včetně anonymních klientů)“. Není však vyloučeno, že některé osoby jsou duplicitně započteny v různých cílových skupinách. Podíl rodin s dětmi a mladých dospělých by se tak pohyboval mezi 4,2 až 6,5 % (po odečtení kategorie „další skupiny osob“). Zpracovatel se

kloní k vyššími údaji a na jeho základě odhaduje prokazatelné náklady obecních úřadů obcí s rozšířenou působností na práci s cílovou skupinou této analýzy v oboru „obecné“ sociální práce na **16,3 mil. Kč**. Lze však předpokládat, že skutečné náklady mohou být násobně vyšší.

Odhad celkových nákladů na výkon agendy veřejnoprávní ochrany dětí na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností v roce 2016 činí na základě dostupných údajů **1 196,0 mil. Kč**.

2.3. Krajské úřady

Krajské úřady vykonávají veřejnoprávní ochranu dětí především jako druhoinstanční (metodický a odvolací) správní orgán. Zároveň hrají klíčovou úlohu v procesu zprostředkování náhradní rodinné péče a ve vydávání pověření k výkonu sociálně-právní ochrany fyzickým i právnickým osobám. Podílí se rovněž na výplatě státního příspěvku pro zřizovatele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Mezi krajskými úřady a Ministerstvem práce a sociálních věcí neexistuje (na rozdíl od obecních úřadů obcí s rozšířenou působností) přímý dotační vztah. Agenda sociálně-právní ochrany dětí je hrazena ze souhrnného příspěvku státního rozpočtu na výkon státní správy²⁹, který v roce 2016 činil 1 069 942 700,- Kč. Tato dotace nepodléhá finančnímu vypořádání. Je opět poměrně komplikované stanovit, jak velký podíl činí na celkovém výkonu státní správy agenda veřejnoprávní ochrany dětí. Zdrojem financování je navíc příspěvek státu, nelze tedy vyloučit, že náklady na výkon agendy jsou částečně hrazeny z vlastních, tj. daňových příjmů kraje. V případě krajských úřadů proto zpracovatel určit podíl na základě počtu zaměstnanců zařazených v rámci odborů sociálních věcí pro výkon činností souvisejících s ochranou dětí. Organizační struktura krajských úřadů (resp. vnitřní struktura odborů sociálních věcí) se v jednotlivých krajích liší. Ve většině krajů jsou vyčleněna samostatná oddělení sociálně-právní ochrany³⁰. Specifická situace je pak v Praze, které je zároveň magistrátem a zároveň plní funkce krajského úřadu. Z organizačních řádů krajských úřadů vyplývá, že na úseku sociálně-právní ochrany dětí pracuje celkem 110 osob. Průměrné mzdové náklady na jednoho pracovníka krajského úřadu působícího na úseku sociálně-právní ochrany v roce 2016 lze zjistit pouze kompilací údajů z několika zdrojů. Podle

²⁹ § 29 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), dále jen „zákon o krajích“.

³⁰ Pouze ve 4 krajích (Jihomoravský, Královéhradecký, Karlovarský a Plzeňský) a na Magistrátu hlavního města Prahy je agenda sociálně-právní ochrany dětí zařazena do oddělení se širší kompetencí (např. rodinnou politikou, „obecnou“ sociální prací atd.).

Informačního systému o průměrném výdělku³¹ činil průměrný hrubý výdělek odborných pracovníků ve veřejné správě 31 726 Kč. K dispozici jsou rovněž údaje o průměrných platech pracovníků krajských úřadů v odpovědích na dotazy občanů podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, a také informace z návrhů rozpočtů jednotlivých krajů předkládaných ke schválení krajským zastupitelstvům. Z těchto podkladů vyplývá, že průměrný plat pracovníka krajského úřadu se (včetně odměn) pohyboval kolem 35 000 Kč měsíčně. V obou případech se do těchto průměrných platů promítají i platy managementu krajského úřadu. Zpracovatel proto pracoval s průměrným hrubým platem zaměstnance 32 000 Kč měsíčně, což představuje roční náklady včetně pojištění 518 400 Kč. K tomu je třeba připočítat tzv. režijní náklady, které se dle starší metodiky Ministerstva vnitra pohybují v případě územních samosprávných celků mezi 40 až 45 % (metodika doporučuje využít koeficient 0,43).³² Náklady na jedno pracovní místo tak činí 740 tis. Kč ročně, tj. při počtu 110 pracovníků na tomto úseku celkem **81,4 mil. Kč.**

Z dostupných analýz vyplývá, že v naprosté většině krajů (s výjimkou Ústeckého kraje) je agenda náhradní rodinné péče je zajišťována v úzké spolupráci s organizacemi zřizovanými krajem, případně smluvními partnery krajů. Jde zejména o zajištění příprav zájemců o náhradní rodinnou péči. Vzhledem k tomu, že jak v případě krajských, tak „nestátních“ organizací jde o pověřené osoby, jejichž těžiště činnosti spočívá v oblasti podpory náhradních rodin (často jsou zároveň tzv. „doprovázejícími“ organizacemi), jsou tyto náklady zahrnuty do kapitoly věnované náhradní rodinné péči.

Odhad celkových nákladů na výkon agendy veřejnoprávní ochrany dětí na krajských úřadech v roce 2016 činí na základě dostupných údajů **81,4 mil. Kč.**

2.4. Další veřejnoprávní orgány ochrany dětí

2.4.1. Úřad pro mezinárodně-právní ochranu dětí

Specializovaným orgánem sociálně-právní ochrany je brněnský Úřad pro mezinárodně-právní ochranu dětí. Tento úřad je podle § 3 zákona o sociálně-právní ochraně dětí podřízen Ministerstvu práce a sociálních věcí, v kapitole tohoto ministerstva jsou

³¹ Dostupné z: <https://www.ispv.cz/> [cit. 2017-20-12].

³² Metodika stanovení plánovaných nákladů na výkon státní správy. Ministerstvo vnitra, 2007 (dále jen „Metodika stanovení plánovaných nákladů“).

rozpočtovány i výdaje na jeho činnost. Výroční zpráva za rok 2016 nebyla v době zpracování této analýzy bohužel k dispozici. Podle státního závěrečného účtu činil skutečný rozpočet organizace v roce 2016 28 404 tis. Kč. Naprostou většinou výdajů kryly transfery z veřejných rozpočtů, úřad měl pouze drobné příjmy z prodeje majetku a ostatních výnosů z činnosti v celkové výši 173 tis. Kč. Do celkových výdajů veřejných rozpočtů proto bylo započteno po zaokrouhlení **28,2 mil. Kč.**

Celkové náklady na činnost Úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí činily v roce 2016 **28,2 mil. Kč.**

2.4.2. [Úřad práce ČR](#)

Úřad práce České republiky (krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu) je orgánem sociálně-právní ochrany na úseku řízení o dávkách v pěstounské péči a státním příspěvku na výkon pěstounské péče (viz kapitolu 4. této analýzy). Do Úřadu práce je rovněž (zcela nesystematicky) zařazena inspekce poskytování sociálně-právní ochrany vykonávaná pověřenými osobami. Nedávná analýza³³ vyčíslila celkové roční náklady na tuto inspekci na **8,2 mil. Kč ročně**. Vycházela přitom z údajů o počtu zaměstnanců Úřadu práce ČR (10 zaměstnanců na krajských pobočkách a 2 metodici generálního ředitelství) podílejících se na inspekci poskytování sociálně-právní ochrany (resp. průměrných nákladů na státního zaměstnance zařazeného do 11. platové třídy³⁴ ve výši cca 480 000 tis. Kč)³⁵ a souvisejících provozních nákladech³⁶, a nákladech na externí inspektory (cca 1,2 mil. Kč ročně).³⁷

Počet pracovníků, kteří se věnují agendě dávek pěstounské péče a státního příspěvku na výkon pěstounské péče lze stanovit jen odhadem. Působí jak v rámci generálního

³³ Analýza a návrh systému monitoringu kvality a strategie implementace systému řízení kvality v systému SPOD. Hradec Králové: Institut projektového řízení, 2017 (pracovní verze).

³⁴ Příloha k Nařízení vlády č. 302/2014 Sb., o katalogu správních činností.

³⁵ Při zohlednění tarifů stanovených Nařízením vlády č. 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců, bylo v kvalifikovaném odhadu nákladů pracováno s průměrným měsíčním platem 30 tis. Kč měsíčně.

³⁶ Metodika stanovení plánovaných nákladů.

³⁷ Každá z čtyř krajských poboček Úřadu práce ČR má na odměny externích inspektorů vyčleněno 250 tis. Kč ročně. Může však v odůvodněných případech požádat o navýšení těchto prostředků. Na výkon činnosti externích inspektorů je vypisována veřejná zakázka malého rozsahu. Odměny inspektorů se pohybují kolem 350 Kč na hodinu, na jednu inspekci je počítáno s cca 50 hodinami. Přímé náklady na jednu inspekci jsou propočítány na 14 až 16 tis. Kč (bez nákladů na stálé zaměstnance Úřadu práce ČR).

ředitelství, 14 krajských poboček, tak na 231 kontaktních a tzv. detašovaných pracovištích. V rámci regionů je pro tuto agendu vyčleněn různý počet pracovníků, případně je tato agenda u příslušných pracovníků kumulována s jinými druhy dávek. Je také nutno zohlednit IT specialisty, kontrolory, pracovníky provádějící sociální šetření atd. Specifická situace je pak na kontaktním pracovišti Úřadu práce Jeseník, kde je zřízeno personální oddělení s 15 zaměstnanci, kteří administrují „mzdovou“ agendu spojenou s odměnami pěstounů. Počet úvazků pracovníků, který se podílí na výše uvedených agendách, odhaduje zpracovatel této analýzy cca na 400. Podle pravidelné zprávy o činnosti³⁸ měl Úřad práce ČR celkem 10 408 zaměstnanců a celkové provozní náklady 819 030 600,26 Kč. Z těchto údajů lze odvodit náklady na agendy související s veřejnoprávní ochranou dětí na **cca 31,5 mil. Kč.**³⁹ Spolu s náklady na inspekci poskytování sociálně-právní ochrany jde celkem o **39,7 mil. Kč.**

Celkové náklady na činnost Úřadu práce ČR v oblastech souvisejících s veřejnoprávní ochranou dětí činily v roce 2016 **39,7 mil. Kč.**

2.4.3. Ministerstvo práce a sociálních věcí

Agendu veřejnoprávní ochrany dětí zajišťuje v rámci Ministerstva práce a sociálních věcí Odbor ochrany práv dětí. V roce 2016 (i v letech předcházejících či následujících) byl celkový počet zaměstnanců odboru ovlivněn realizací rozsáhlých systémových projektů financovaných z prostředků Evropské unie. V rámci odboru působí stabilně (mimo uvedený projekt) cca 14 zaměstnanců. Podle údajů z přílohy k účetní závěrce Ministerstva práce a sociálních věcí⁴⁰ činily v roce 2016 průměrné mzdové náklady na jedno služební místo (položka N.I.3., resp. položka 5013 podle vyhlášky o rozpočtové skladbě⁴¹) 525 415,51 Kč. Při využití koeficientu dle Metodiky stanovení plánovaných nákladů vychází celkové náklady na **10,5 mil. Kč.** Skutečné výdaje jsou ještě vyšší, neboť nepřímo se na této agendě podílejí i další úseky Ministerstva práce a sociálních věcí

³⁸ Zpráva o činnosti Úřadu práce České republiky za rok 2016. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/upcr/oup/zprocin> [cit. 2017-28-12].

³⁹ V případě Úřadu práce ČR zpracovatel analýzy nevyužil koeficientu „režijních nákladů“ podle Metodika stanovení plánovaných nákladů, neboť v případě tohoto úřadu jsou tyto náklady srovnatelné s výdaji na platy (v roce 2016 činily téměř 50 % provozních výdajů Úřadu práce).

⁴⁰ Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/statni-rozpocet/oss-sf/00551023#priloha> [cit. 2018-05-01].

⁴¹ Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

(ekonomický úsek, legislativní, sekce odvolání v případě rozhodnutí o dávkách pěstounské péče atd.).

Ministerstvo práce a sociálních věcí rovněž zajišťuje inspekci v oblasti sociálních služeb. Celkové náklady na inspekci sociálních služeb dosahovaly v roce 2016 cca 65 mil. Kč⁴². Služby, jejichž činnost týká cílové skupiny ohrožených dětí a rodin, se podílí na objemu inspekci cca 20 % (z celkového počtu 347 inspekci sociálních služeb realizovaných v roce 2016 šlo o 75 služeb). Náklady v této části systému kontroly a řízení kvality systému péče o ohrožené děti lze tímto způsobem odhadnout na **11 až 13 mil. Kč ročně**.

Celkové náklady na činnost Ministerstva práce a sociálních věcí v oblastech souvisejících s veřejnoprávní ochranou dětí činily v roce 2016 minimálně **23,5 mil. Kč**.

2.4.4. Další ústřední orgány státní správy a instituce

Ve snaze o maximální úplnost jsou do nákladů systému péče o ohrožené děti zahrnuty i náklady dalších ústředních orgánů a státních institucí. U již zmíněných ministerstev zdravotnictví⁴³, resp. školství, mládeže a tělovýchovy⁴⁴ jde zejména o činnost metodickou a legislativní, v případě druhého ze jmenovaných rezortů také o výkon zřizovatelských funkcí k několika desítkám školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy (náklady na činnost těchto organizací jsou popsány v kapitole 5. této analýzy). Mezi dalšími „spolupracujícími“ ústředními orgány a ministerstvy lze jmenovat Úřad vlády ČR⁴⁵, Ministerstvo spravedlnosti nebo Ministerstvo vnitra⁴⁶. Přesný výpočet nákladů na tyto činnosti by byl velmi komplikovaný, ne-li nemožný. Lze odhadovat, že přímé náklady se v rámci jednotlivých rezortů pohybují v řádech jednotek až desítek milionů Kč. Pro účely této analýzy byla použita „paušální“ částka **100 mil. Kč**, s tím, že případné podrobnější analýzy mohou tuto částku dále upřesnit.

⁴² Zpracovatel vycházel z kvantifikace, kterou je informace o finančních prostředcích převedených z Úřadu práce ČR na Ministerstvo práce a sociálních věcí v souvislosti s agendou inspekci kvality sociálních služeb k 1. 8. 2016.

⁴³ Zde zejména odbor zdravotních služeb.

⁴⁴ Zde zejména Oddělení institucionální výchovy a prevence, na řízení školských služeb se však podílí i ekonomická sekce ministerstva atd.

⁴⁵ Zde zejména Sekce lidských práv včetně odboru (agentury) pro sociální začleňování.

⁴⁶ Zde zejména Odbor azylové a migrační politiky a Oddělení prevence kriminality a vnitřní bezpečnosti.

Vedle jmenovaných ústředních orgánů státní správy je další státní institucí, která se podílí na práci s ohroženými dětmi (a to buď jako s původci protiprávního jednání nebo s oběťmi trestných činů) **Probační a mediační služba**. Podle statistik o činnosti této služby tvořila cílová skupina osob do 18 let věku 8,3 % klientely⁴⁷. Podle zprávy o hospodaření za rok 2016⁴⁸ činily výdaje Probační a mediační služby v tomto roce 280 983 tis. Kč. Prostým přepočtem (opět je však nutno upozornit na možnou rozdílnost v náročnosti jednotlivých případů) lze stanovit podíl nákladů Probační a mediační služby na práci s ohroženými dětmi na **23,3 mil. Kč**.

Mezi dalšími institucemi, které se významným způsobem podílí na činnosti systému péče o ohrožené děti (v oblasti kontroly a řízení kvality) patří **Česká školní inspekce**. Činnost České školní inspekce se dotýká naprosté většiny dětí a mladých lidí v České republice. Celkové roční náklady na činnost této instituce činí 341,1 mil. Kč.⁴⁹ Podíl inspekční činnosti ve službách, které se přímo podílí na péči o ohrožené děti (zejména školská pobytová a preventivní zařízení) lze podle údaje o počtu inspekci za školní rok 2015/2016 odhadnout na cca 3,5 %⁵⁰. Prostým výpočtem lze dojít k odhadu nákladů ve výši minimálně **12 mil. Kč** vynaložených na inspekce školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

Nezávislý monitoring systému péče o ohrožené děti zajišťuje v rámci své činnosti také **Veřejný ochránce práv**. V roce 2016 činil rozpočet Kanceláře Veřejné ochránkyně práv 112 017 tis. Kč⁵¹. V rámci kanceláře je vykonáváno několik agend souvisejících s ochranou ohrožených dětí. Na celkovém počtu podnětů se ochrana dětí a mládeže podílela 4,7 % (396 podnětů z celkových 8 398). Veřejný ochránce práce se však problematikou ochrany práv dětí zabývá rovněž formou legislativních doporučení, metodických a vzdělávacích aktivit, a také prostřednictvím návštěv pobytových zařízení

⁴⁷ Dostupné z: https://www.pmscr.cz/download/010116_311216_Statistika_PMS_CR_pro_www.pdf [cit. 2018-15-01].

⁴⁸ Dostupné z: https://www.pmscr.cz/download/Zprava_o_cinnosti_a_hospodareni_2016_a.pdf [cit. 2018-15-01].

⁴⁹ Rozpočet kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro rok 2017. Česká školní inspekce má v tomto rozpočtu určen limit počtu zaměstnanců na 515.

⁵⁰ Česká školní inspekce uskutečnila v uvedeném školním roce cca 3100 inspekci v různých typech škol a školských zařízeních, z toho 112 bylo ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy.

⁵¹ Veřejný ochránce práv. Výroční zpráva 2016. Kancelář veřejného ochránce práv, 2017.

pro děti. Hypoteticky lze podíl činnosti týkající se této cílové skupiny stanovit na 10 %, čemuž odpovídají náklady ve výši **11,2 mil. Kč**.

Odhad celkových nákladů dalších ústředních orgánů státní správy a institucí na výkon agendy veřejnoprávní ochrany dětí lze na základě dostupných údajů stanovit na minimálně **146,5 mil. Kč**.

2.5. Celkové náklady veřejných rozpočtů na veřejnoprávní ochranu dětí

Souhrn nákladů orgánů veřejné správy a dalších veřejných institucí na zajištění veřejnoprávní ochrany dětí a souvisejících agend je uveden v souhrnné tabulce č. 3. V roce 2016 šlo minimálně o **1 522,4 mil. Kč**.

..

Tabulka č. 3: Náklady orgánů veřejné správy a dalších veřejných institucí na zajištění veřejnoprávní ochrany dětí a souvisejících agend v roce 2016 (v mil. Kč)

Orgány veřejné správy nebo jiné veřejná instituce	Náklady
Obecní úřady	11,0
Pověřené obecní úřady	19,6
Obecní úřady obcí s rozšířenou působností	1 196,0
Krajské úřady	81,4
Úřad pro mezinárodně-právní ochranu dětí	28,2
Úřad práce ČR	39,7
Další ústřední orgány státní správy a instituce	146,5
CELKEM	1 522,4

3. Náklady a výkony preventivních služeb

V úvodu *Analýzy financování* bylo naznačeno, že nesložitější problém představuje vyčíslení nákladů souvisejících s preventivními aktivitami zaměřenými na cílovou skupinu ohrožených dětí a rodin. Zatímco v případě intervence do rodiny existuje o úkonu jednoznačný záznam (je veden spis, podán návrh soudu na řešení situace dítěte, rozhodnuto o umístění dítěte do náhradní formy péče atd.), u preventivních aktivit, které navíc mohou pracovat i s anonymními klienty, podobné doklady zpravidla chybí. Cílem preventivních aktivit je předcházet ohrožení, tedy, aby k žádné intervenci do rodiny nemuselo dojít. Cílová skupina těchto aktivit je tak velmi široká a nelze ji zcela přesně ohraničit.

Nejde přitom pouze o prevenci ohrožení ve smyslu § 6 zákona o sociálně-právní ochrany dětí. Jako příklad lze uvést například služby rané péče, které s ohroženými dětmi podle českého pojetí „sociálně-právní ochrany“⁵² zpravidla nepracují. Pokud by však taková služba neexistovala, lze (na základě zkušeností z minulosti) předpokládat, že celá řada dětí se znevýhodněním by byla umístěna do institucionální výchovy (a tím by se staly „ohroženými“ dětmi, tedy dětmi, na které se zaměřuje sociálně-právní ochrana dětí).

⁵² V České republice není (na rozdíl od řady jiných evropských zemí) zdravotní nebo mentální znevýhodnění dítěte vnímáno a priori jako faktor ohrožení dítěte.

Analýza se zabývá především přímými dotacemi veřejných rozpočtů zaměřenými na podporu (profesionálních) preventivních služeb⁵³.

3.1. Preventivní služby působící v sociální oblasti

3.1.1. Sociální služby

V oblasti preventivních služeb pro rodiny a děti hrají klíčovou roli poskytovatelé sociálních služeb. Jde především o preventivní služby, které jsou přímo zaměřeny na cílovou skupinu potenciálně ohrožených dětí a rodin (buď z důvodu zdravotního znevýhodnění nebo nepříznivé sociální situace), tj. o sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65 zákona o sociálních službách), ranou péči (§ 54 zákona o sociálních službách) nebo o nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (§ 62 zákona o sociálních službách). S ohroženými dětmi a jejich rodinami však pracují i další typy služeb sociální prevence, například služby odborného sociálního poradenství (§ 37 zákona o sociálních službách), azylové domy (§ 57 zákona o sociálních službách) atd. Pro oblast návazné péče jsou důležitou službou domy na půli cesty (§ 58 zákona o sociálních službách).

Údaje o počtu klientů jsou k dispozici pouze u některých typů preventivních sociálních služeb. Jde například o služby rané péče (3 963 dětí a mladých lidí do 18 let), nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (32 606 dětí a mladých lidí do 18 let) nebo sociální poradny (18 274 dětí a mladých lidí do 18 let). K 31. 12. 2016 bylo v azylových domech 1 777 dětí.⁵⁴

Hlavním zdrojem financování činnosti sociálních služeb v oblasti prevence je dotační řízení, které bylo v roce 2015 decentralizováno z Ministerstva práce a sociálních věcí na úroveň krajů. Účelem dotačního řízení je úhrada nákladů na poskytování základních druhů a forem sociálních služeb v rozsahu stanoveném základními činnostmi pro příslušný druh služby dle zákona o sociálních službách. Řada krajů (a také obcí) se na financování služeb sociální prevence podílí i vlastními prostředky. Situaci navíc dále ovlivňuje skutečnost, že do financování provozu služeb sociální prevence jsou cíleně

⁵³ Vedle toho se lze setkat i s dalšími formami podpory, které se svým způsobem rovněž týkají skupiny ohrožených dětí a rodin. Jako příklade lze uvést dotační program Ministerstva práce a sociálních věcí „Školní obědy dostupné pro každé dítě“, který však byl z velké části financován zdroji z fondů Evropské unie (Operační program potravinové a materiální pomoci). Tyto aktivity nepochybně zlepšují kvalitu života cílové skupiny a působí preventivně. Podobně by však bylo nutno započítat do výdajů některé typy dávek atd.

⁵⁴ Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí za rok 2016, s. 74.

zapojovány prostředky z Evropské unie prostřednictvím tzv. individuálních projektů krajů. Jde přitom o projekty ve finančních objemech v řádu stovek milionů Kč na kraj (tzn. v řádech miliard v rámci České republiky). Na základě zkušeností z individuálních projektů realizovaných v minulosti vyplývá, že jen část těchto prostředků slouží k rozvoji nových kapacit preventivních služeb a evropské dotace slouží k financování „běžného provozu“. Negativním dopadem tohoto postupu je skutečnost, že národní zdroje jsou současně přeměrovány do jiných oblastí sociálních služeb (včetně pobytových služeb zřizovaných kraji, které „provozní“ evropské dotace čerpat nemohou). Po skončení programů financovaných z fondů Evropské unie je pak jen velmi obtížné přeměrovávat národní zdroje zpět do oblasti prevence, což představuje výrazné riziko pro existenci řady nestátních služeb, které jsou z větší části na dotacích z veřejných rozpočtů závislé. Tato analýza se zaměřuje především na národní zdroje. Údaje o nákladech veřejných rozpočtů na vybrané služby sociální prevence uvedené v tabulce č. 4 je tak nutno opět vnímat jako minimální.

Z tabulky jsou patrné výrazné rozdíly v prostředcích, které jsou poskytovány stejným druhům služeb sociální prevence v jednotlivých krajích. Ty mohou pramenit z několika skutečností:

1. V některých krajích probíhaly zmíněné individuální projekty financované z prostředků Evropské unie již v roce 2016 (například Královéhradecký kraj), jinde byly zahájeny až od roku 2017 (například Moravskoslezský kraj). V jednotlivých krajích se pak může lišit okruh služeb, jejich provoz je těmito projekty financován.
2. Jednotlivé kraje se výrazně liší dostupností některých druhů služeb sociální prevence. Na tuto skutečnost upozornila zevrubná analýza sítě služeb pro rodiny s dětmi, realizovaná v roce 2014⁵⁵.
3. Přístupy krajů k podpoře služeb provozovaných nestátními subjekty se výrazně liší. Některé kraje preferují podporu „vlastních“ sociálních služeb, které však mají většinou pobytový charakter.

Při výpočtu nákladů služeb sociální prevence zaměřených na cílovou skupinu ohrožených dětí a jejich rodin proto zpracovatel vycházel primárně z údajů informačního portálu Ministerstva financí MONITOR, který umožňuje volný přístup k rozpočtovým a účetním

⁵⁵ Analýza sítě služeb pro práci s rodinami a dětmi. Ostrava: SocioFactor, 2014.

informacím ze všech úrovní státní správy a samosprávy⁵⁶. V rámci tohoto systému byly sledovány následující položky v kapitolách „Služby sociální prevence“ a „Sociální poradenství“ (viz tabulku č. 4)⁵⁷:

- a) Raná péče a sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi (do celkových nákladů veřejných rozpočtů bylo započteno 100 %)
- b) Krizová pomoc (s ohledem na výkony zaměřené na cílovou skupinu ohrožených dětí a rodin bylo započteno do celkových nákladů 15 %)
- c) Domy na půli cesty (100 %)
- d) Azylové domy (20 %)
- e) Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež (100 %)
- f) Ostatní služby sociální prevence (10 %)
- g) Odborné sociální poradenství (6 %).

V rámci výše uvedené struktury byly sledovány výdaje jednotlivých krajů a rovněž výdaje Ministerstva práce a sociálních věcí, neboť některé služby jsou dotovány přímo ministerstvem v rámci dotačního programu „B“ v oblasti poskytování sociálních služeb s nadregionální a celostátní působností.

Zpracovatel analýzy zároveň vycházel ze skutečnosti, že služby sociální prevence jsou až na výjimky poskytovány bezplatně (výjimkou jsou například úhrady za pobyt v azylovém domě, domě na půli cesty atd.). Na úhradu nákladů těchto služeb jsou samozřejmě využívány i další finanční zdroje (například dary, granty, vlastní příjmy z jiných činností poskytovatelů služeb atd.).

Vzhledem k tomu, že tato analýza se zaměřuje primárně na výdaje veřejných rozpočtů, byly sledovány především výdaje obcí, svazků obcí a dalších sdružení obecních samospráv. V jejich případě nebyly (na rozdíl od krajů) sledovány jednotlivé subjekty (z důvodu jejich velkého počtu). K dispozici jsou však souhrnné výsledky za celou Českou republiku získané díky analytickým funkcím portálu MONITOR. V roce 2016 činily výdaje veřejných rozpočtů všech stupňů na služby sociální prevence působící v systému péče o

⁵⁶ Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/> [cit. 2018-10-01].

⁵⁷ V závorkách je označen podíl nákladů, který byl započten do celkových nákladů systému péče o ohrožené děti. Při stanovení tohoto podílu vycházel zpracovatel z podílu klientů spadajících do uvedené cílové skupiny na celkovém počtu klientů služeb. Propočty vycházejí z předchozí Analýzy financování z roku 2014.

ohrožené děti celkem 722 962, 5 tis. Kč, z toho naprostá většina byla hrazena státním rozpočtem.

Tabulka č. 4: Výdaje veřejných rozpočtů na služby sociální prevence působící v oblasti péče o ohrožené děti a rodiny v roce 2016 (v tis. Kč)⁵⁸.

Veřejný subjekt	Druh sociální služby							Celkem
	Raná péče a SAS	Krizová pomoc	Domy na půli cesty	Azylové domy	NZDM	Ostatní služby	Sociální porad.	
Hlavní město Praha	2 057,0	21,8	89,0	1 476,4	2 984,0	1 571,9	160,9	8 361,0
Jihočeský kraj	5 385,0	469,8	135,0	1 758,6	15 646,0	1 316,9	925,1	25 636,4
Jihomoravský kraj	22 020,0	535,7	2 684,0	11 296,4	21 819,0	2 132,9	1 536,1	62 024,1
Karlovarský kraj	17 518,0	733,7	7 307,0	4 423,0	11 460,0	322,7	660,7	42 425,1
Kraj Vysočina	12 363,0	269,7	1 774,0	3 579,8	17 899,0	425,5	752,2	37 063,2

⁵⁸ Propočty provedeny na základě údajů z informačního portálu Ministerstva financí MONITOR: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/> [cit. 2018-10-01].

Královéhradecký kraj	8 204,0	35,6	19,0	732,2	11 817,0	226,4	1 188,9	22 223,1
Liberecký kraj	12 063,0	0,0	1 330,0	3760,0	11 355,0	1 396,4	1 276,6	31 181,0
Moravskoslezský kraj	38 019,0	651,8	8 429,0	28502,4	34 810,0	3 497,4	2 629,4	116 539,0
Olomoucký kraj	21 850,0	181,5	1 403,0	7157,2	0,0	12,1	0,0	30 603,8
Pardubický kraj	22 556,0	768,8	1 483,0	1704,8	12 568,0	844,2	853,2	40 778,0
Plzeňský kraj	872,0	42,8	48,0	50,6	922,0	97,1	103,2	2 135,7
Středočeský kraj	27 291,0	572,2	1 981,0	7464,6	25 121,0	2 178,4	2 501,1	67 109,3
Ústecký kraj	36 469,0	166,4	219,0	19300,0	40 670,0	1 634,9	1 130,2	99 589,5
Zlínský kraj	6 452,8	0,0	2 245,5	16888,9	14 369,2	1 632,7	797,7	42 386,8
MPSV	15 381,0	380,4	592,0	6282,9	0,0	4 800,8	2 971,6	30 408,7
Obce a svazky obcí atd.	30 130,5	639,0	3 386,7	15446,7	36 033,1	6 032,4	266,5	91 934,9
ČR CELKEM	263 250,3	5 088,8	32 533,2	123541,6	257 473,3	23 321,9	17 753,4	722 962,5

Odhad minimálních nákladů veřejných rozpočtů na služby sociální prevence zaměřených na ohrožené děti a rodiny v roce 2016 činí základě dostupných údajů **723,0 mil. Kč**.

3.1.2. Pověřené osoby

Preventivní služby v oblasti péče o ohrožené děti zajišťují vedle sociálních služeb také pověřené osoby. Kromě formálního procesu registrace (pověření) služby spočívá hlavní rozdíl mezi těmito dvěma typy poskytovatelů ve způsobu financování. Činnost pověřených osob v oblasti prevence není podporována žádným systémovým zdrojem. V oblasti sociálně-právní ochrany existuje garantovaný zdroj financování pouze pro jiné typy činností vykonávaných na základě pověření, a to pro služby na podporu výkonu náhradní rodinné péče (viz kapitolu č. 4 této analýzy) a pro zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (viz kapitolu č. 5 této analýzy).

Organizace vykonávající činnosti v oblasti sociálně-právní ochrany sice mohou žádat o podporu z dotačního řízení Ministerstva práce a sociálních věcí v oblasti rodiny⁵⁹, podíl zdrojů na tuto oblast je však ve srovnání se systémem sociálních služeb zanedbatelný. V roce 2016 činil celkový objem prostředků přidělených v rámci dotačního řízení 95 184 482 Kč, z toho cca 25 % (24 094 tis. Kč) bylo poskytnuto na programy podpory dětí a rodin zařazených do agendy orgánu sociálně-právní ochrany, dětí v náhradních formách péče atd. V případě ostatních podpořených programů jde zejména o mateřská a rodinná centra, různé programy pro tzv. „zdravé rodiny“, rodiny s dětmi se zdravotním znevýhodněním atd. Některé z těchto programů však mohou svým zaměřením zasahovat i do systému péče o ohrožené děti. Z tohoto důvodu bylo do celkových nákladů systému započteno celkem 40 mil. Kč.

Pověřené osoby se mohou rovněž účastnit dotačních programů obcí a krajů. Informační systém MONITOR bohužel neumožňuje detailně vysledovat objem těchto dotací (jsou zahrnuty do položek „sociální péče a pomoc dětem a mládeži“ a „sociální péče a pomoc manželstvím a rodinám“, které obsahují řadu dalších výdajů. Mnohé z pověřených osob jsou navíc zároveň registrovanými poskytovateli sociálních služeb. Je proto nutno přistoupit k hypotetickému odhadu, který byl zpracovatelem této analýzy stanoven na zhruba stejný objem, jako je tomu v případě státního rozpočtu (40 mil. Kč).

Odhad nákladů veřejných rozpočtů na preventivní aktivity pověřených osob v 2016 činil na základě dostupných údajů cca **80,0 mil. Kč**.

3.2. Dotační programy na podporu prevence v dalších rezortech

Preventivní aktivity, které jsou zčásti zaměřené i na cílovou skupinu dětí a mladých lidí, jsou financovány i prostřednictvím různých dotačních řízení i z dalších kapitol státního rozpočtu (viz tabulku č. 5, v níž je uveden název dotačního programu, jeho správce a objem). Některé z těchto programů jsou zacíleny výhradně na ohrožené děti a mládež, u jiných činí tato cílová skupina pouze část podporovaných aktivit. Odhad nákladů z ostatních dotačních programů na preventivní aktivity v oblasti ohrožených dětí činí cca **50 mil.** (celkový objem vybraných dotačních programů dosahoval téměř 95 mil. Kč).

Tabulka č. 5: Přehled dalších dotačních programů ústředních orgánů státní správy v oblasti prevence v roce 2016.

⁵⁹ Dotace na podporu rodiny pro nestátní neziskové organizace v dotačním řízení Rodina.

Název dotačního programu	Správce	Objem v Kč
Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce ⁶⁰	Úřad vlády ČR	11 950 420
Podpora terénní práce ⁶¹	Úřad vlády ČR	9 166 122
Program prevence kriminality ⁶²	Ministerstvo vnitra	39 949 000
Rozvoj probačních a resocializačních programů pro mladé delikventy; Rozvoj služeb pro oběti trestné činnosti ⁶³	Ministerstvo spravedlnosti	13 929 000
Program primární prevence rizikového chování ⁶⁴	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	19 999 446
CELKEM		94 993 998

Odhad nákladů veřejných rozpočtů na preventivní aktivity souvisejících s oblastí péče o ohrožené děti v gescích rezortů mimo sociální oblast činily v roce 2016 na základě dostupných údajů **50,0 mil. Kč**.

3.3. Celkové náklady veřejných rozpočtů na preventivní služby pro ohrožené děti a rodiny

V roce 2016 bylo na preventivní služby přímo působící v systému péče o ohrožené děti nebo v oblastech přímo souvisejících s touto oblastí vynaloženo z veřejných rozpočtů minimálně **853 mil. Kč**.

⁶⁰ Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dotace/prevence/Z-Vysledky-NNO-2016---verze-pro-web-s-castkami.pdf> [cit. 2018-17-01].

⁶¹ Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dotace/podpora-terenni-prace/Z-Vysledky-TP-2016---verze-pro-web-s-castkami.pdf> [cit. 2018-17-01].

⁶² Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/podporene-projekty-programu-prevence-kriminality-na-rok-2016.aspx> [cit. 2018-17-01].

⁶³ Informační systému MONITOR.

⁶⁴ Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/36668/> [cit. 2018-17-01].

4. Náklady a výkony v oblasti náhradní rodinné péče

4.1. Počet dětí vyrůstajících v náhradní rodinné péči

Na počátku roku 2016 vyrůstalo podle statistických výkazů orgánů sociálně-právní ochrany v náhradní rodinné péči⁶⁵ 18 151 dětí, na konci roku 2016 to bylo 18 636 dětí (viz tabulku č. 6). Z hlediska výdajů veřejných rozpočtů související s náhradní rodinnou péčí je nutno z tohoto celkového počtu vydělit skupinu osob, pečujících dětí na základě rozhodnutí soudu formou „péče jiné osoby“ podle § 953 občanského zákoníku. Přestože mají tyto osoby v zásadě stejná práva a povinnosti jako pěstouni, nemají nárok na dávky pěstounské péče ani na služby tzv. doprovázení pěstounských rodin.

Tabulka č. 6: Děti v náhradní rodinné péči (včetně péče příbuzných) k 31. 12. 2016.⁶⁶

Typ péče	Počet dětí	Počet dětí
Péče jiné osoby	4 152	4 161
Pěstounská péče	10 380	10 922

⁶⁵ Tj. v péči pěstounů, pěstounů na přechodnou dobu, osobně pečujících poručníků, osob pečujících o dítě formou předpěstounské a tzv. předporučenské péče, a osob pečujících o dítě formou péče jiné osoby podle § 953 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále v textu jen „občanský zákoník“).

⁶⁶ Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany dětí V (MPSV) 20-01 za rok 2016.

Pěstounská péče na přechodnou dobu	543	540
Osobní péče poručníka dítěte	3 076	3 013
CELKEM	18 151	18 636
Bez péče jiné osoby	13 999	14 475

K tomuto počtu je nutno naopak připočítat mladé dospělé vyrůstající u svých bývalých pěstounů (nejdéle do 26 let věku, z důvodu přípravy na budoucí povolání)⁶⁷. Toto soužití bývalých svěřenců a bývalých pěstounů je ze strany státu podporováno dávkami pěstounské péče „příspěvek na úhradu potřeb dítěte“ a „odměna pěstouna“. Vzhledem k tomu, že pěstounská péče končí dosažením zletilosti svěřeného dítěte, nemají tyto rodiny nárok na služby „doprovázení“ pěstounských rodin.

Jak bylo zjištěno již při analýze realizované v roce 2014, rozcházejí se údaje o počtech pěstounů vykazovaných ve zmíněných výkazech obecních úřadů obcí s rozšířenou působností s údaji o počtech dávek vyplácených Úřadem práce ČR. Podle tohoto úřadu bylo k 31. 12. 2015 bylo evidováno 12 068 pěstounů a k 31. 12. 2016 již bylo evidováno 12 542 pěstounů. K 31. 12. 2016 bylo v péči osob pečujících a osob v evidenci umístěno 15 996 dětí a mladých lidí (podle počtu vyplácených dávek příspěvek na úhradu potřeb dítěte)⁶⁸. Průměrný počet dětí v náhradní rodinné péči činil v tomto roce 15 941.⁶⁹ Úřad práce tedy ve svých statistikách eviduje více dětí a (paradoxně) méně pěstounů. Faktor mladých dospělých vyrůstajících v rodinách bývalých pěstounů (tito mladí dospělí již nejsou v evidenci orgánu sociálně-právní ochrany, jehož kompetence rovněž končí dosažením zletilosti) je logickým vysvětlením vyššího počtu „dětí“ ve statistikách Úřadu práce ČR. Nevysvětluje však nižší počet pěstounů. K této statistické diskrepanci může docházet z několika důvodů:

- Odlišným pojetím pojmu „pěstoun“. Zatímco pro Úřad práce ČR jedna pěstounská rodina = jeden pěstoun (i v případě společné pěstounské péče má nárok na odměnu pěstouna pouze jeden z manželů), ve statistikách orgánů sociálně-právní ochrany

⁶⁷ Dávka je v tomto případě vyplácena „nejdéle však do dvacátého šestého roku jeho věku, jde-li o nezaopatřené dítě podle zákona upravujícího státní sociální podporu, které trvale žije a společně uhrazuje náklady na své potřeby s osobou, která byla do dosažení jeho zletilosti osobou pečující.“

⁶⁸ Zpráva o činnosti Úřadu práce ČR za rok 2016.

⁶⁹ V průběhu 12 měsíců bylo vyplaceno 191 297 dávek příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

mohou být osoby pečující formou společné pěstounské péče zapsány jako dva pěstouni.

- Někteří z pěstounů nemají nárok na odměnu pěstouna. Pěstounům, kteří jsou prarodiči svěřeného dítěte, je odměna pěstouna vyplácena pouze v případech hodných zvláštního zřetele (§ 47j odst. 3 zákona o sociálně-právní ochraně dětí).
- Zatímco dávkové systémy jsou vedeny prostřednictvím elektronického informačního systému, výkazy orgánů sociálně-právní ochrany jsou vyplňovány na základě často jen „ručně“ vedených evidencí vycházejících z počtu spisů. Nelze tedy vyloučit určitou míru chybovosti.

Z výše uvedených důvodů pracoval zpracovatel této analýzy především s údaji od Úřadu práce ČR, tj. zejména s průměrným počtem dětí v náhradní rodinné péči 15 941.

4.2. Dávky pěstounské péče

4.2.1. Počet a objem vyplacených dávek pěstounské péče

Klíčovým výdajem státního rozpočtu v oblasti náhradní rodinné péče jsou **dávky pěstounské péče**. Ty lze rozdělit na opakované (příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna) a jednorázové (příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení motorového vozidla, příspěvek při ukončení pěstounské péče). Podle údajů Úřadu práce ČR bylo v roce 2016 celkem vyplaceno cca 336 tis. dávek pěstounské péče. Oproti roku 2015 byl zaznamenán nárůst o 2 %, přičemž celkový objem vyplacených finančních prostředků vč. povinného pojistného činil **3 277 584 tis. Kč** v následující struktuře (souhrn je uveden v tabulce č. 7):

- a) Příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Nárok na tuto dávku má nezletilé nezaopatřené dítě svěřené do pěstounské péče. Jak bylo uvedeno, nárok je při splnění zákonem daných podmínek zachován i po dosažení zletilosti. Počet vyplacených příspěvků na úhradu potřeb dítěte vzrostl v roce 2016 oproti roku 2015 o 2,8 %. Celkem na ně bylo v roce 2016 vyplaceno 1 046 397 Kč, což je přibližně 6% nárůst oproti roku 2015.
- b) Odměna pěstouna. V roce 2016 bylo vyplaceno více než 146 tis. dávek „odměna pěstouna“ o objemu 1 734 183 tis. Kč (bez výdajů na odvedené daně a pojistné,

kteřé činily dalších 396 118 Kč)⁷⁰. V meziročním srovnání se jedná o nárůst počtu vyplacených dávek přibližně o 4 tis.

- c) Příspěvek při převzetí dítěte. Nárok na příspěvek při převzetí dítěte má pouze osoba pečující (tedy nikoliv pěstoun na přechodnou dobu), která převzala dítě do pěstounské péče. Počet vyplacených příspěvků při převzetí dítěte klesl v roce 2016 ve srovnání s rokem 2015 o 21 %. V roce 2016 bylo vyplaceno 1 780 dávek, což je o 471 dávek méně než počet dávek vyplacených k 31. 12. 2015. Náklady na tento příspěvek činily v roce 2016 celkem 18 781 tis. Kč. Vývoj této dávky má velkou vypovídací hodnotu o trendech v tzv. dlouhodobé pěstounské péči (resp. o počtech umístěovaných dětí) a je proto vhodné ho sledovat. Ukazuje se, že po vzestupu způsobeném reformami provedenými v roce 2013 došlo k určité stagnaci zájmu o (dlouhodobou) náhradní rodinnou péči a systém potřebuje nové impulsy.
- d) Příspěvek na zakoupení osobního motorového vozidla. Na příspěvek má nárok osoba pečující, která má v pěstounské péči nejméně 3 děti (včetně zletilých nezaopatřených dětí). Výše příspěvku na zakoupení motorového vozidla činí 70 % pořizovací ceny motorového vozidla nebo prokázaných výdajů na opravy, nejvýše však 100 000 Kč. Jde spíše o marginální dávku určenou pro vícečetné pěstounské rodiny. V roce 2016 bylo vyplaceno 107 dávek. Celkový objem dávek (včetně vratek) činil v tomto roce 11 850 tis. Kč.
- e) Příspěvek při ukončení pěstounské péče. Nárok na příspěvek při ukončení pěstounské péče má fyzická osoba, která byla ke dni dosažení zletilosti v pěstounské péči (osoby pečující i osoby v evidenci), a to ke dni zániku nároku této osoby na příspěvek na úhradu potřeb dítěte. Výše jednorázového příspěvku činí 25 000 Kč a každé osobě náleží jen jednou. V roce 2016 bylo vyplaceno 362 příspěvků ve výši 20 525 tis. Kč, což je zhruba o 53 % méně než v roce 2015.

Tabulka č. 7: Objem dávek pěstounské péče vyplacené v kalendářním roce 2016.⁷¹

⁷⁰ V případě nákladů na dávku pěstounské péče „odměna pěstouna“ lze namítnout, že část prostředků, které státní rozpočet vynakládá, se vrací zpět, neboť tato odměna podléhá dani z příjmů. Podobně by však bylo nutno uvažovat v případě platů sociálních pracovníků působících v oblasti preventivních služeb, platů zaměstnanců pobytových zařízení atd. „Vratka“ do státního rozpočtu ve formě daně z příjmů proto není při výpočtu nákladů ani v případě pěstounů odečítána. Odměna pěstouna zároveň zakládá účast na pojistných systémech. Zde však nelze o „výnosu“ státního rozpočtu či zdravotních pojišťoven uvažovat, neboť i pěstoun zároveň čerpá benefity hrazené z těchto pojistných prostředků (důchody, zdravotní péči atd.).

⁷¹ Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí za rok 2016, s. 118. Výdaje na dávky jsou uvedeny včetně doplatků, přeplatků a vratek, mírně se proto liší od údajů uváděných ve Zprávě o činnosti Úřadu práce ČR za rok 2016.

Druh dávky	Objem (tis. Kč)
Příspěvek na úhradu potřeb dítěte	1 046 397,0
Odměna pěstouna vč. pojistného za zaměstnavatele ⁷²	1 734 183,0
Příspěvek při převzetí dítěte	18 781,0
Příspěvek na zakoupení motorového vozidla	11 850,0
Příspěvek při ukončení pěstounské péče	20 525,0
CELKEM	2 831 736,0
<i>Pojistné a daně z vyplacených odměn pěstouna</i>	<i>396 118,0⁷³</i>
CELKEM	3 227 584,0

Co se týče objemu dávek vyplacených v jednotlivých regionech České republiky (podrobné údaje jsou uvedeny v tabulce č. 8), největší podíl měl Moravskoslezský kraj (480 354 tis. Kč), nejnižší naopak Kraj Vysočina (106 416 tis. Kč). Kromě lidnatosti kraje se v těchto rozdílech promítá i odlišná míra využívání náhradní rodinné péče v jednotlivých krajích (ta je mj. dána počtem zájemců o tento typ péče).

Tabulka č. 8: Výdaje na dávky pěstounské péče v jednotlivých krajích ČR v roce 2016 (v tis. Kč)⁷⁴.

Region	Druh dávky pěstounské péče					Celkem
	Příspěvek na úhradu potřeb	Odměna pěstouna	Příspěvek při převzetí	Příspěvek při ukončení	Příspěvek na vozidlo	
Hlavní město Praha	82 936	136 796	2 076	1 350	300	223 458
Jihočeský kraj	56 985	96 167	847	1 325	504	155 828
Jihomoravský kraj	95 452	161 915	1 384	1 900	1 211	261 862
Karlovarský kraj	45 386	72 516	1 265	975	540	120 682
Kraj Vysočina	40 074	64 242	543	850	707	106 416
Královéhradecký	50 961	85 820	769	1 075	543	139 168

⁷² Pojistné za zaměstnavatele činilo 545 966 tis. Kč.

⁷³ Z toho činilo 75 119 tis. Kč zdravotní pojištění, 104 833 tis. sociální pojištění a 128 410 tis. Kč daň z příjmu.

⁷⁴ Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí za rok 2016, s. 118. Výdaje na dávky jsou uvedeny včetně doplatků, přeplatků a vratek, mírně se proto liší od údajů uváděných ve Zprávě o činnosti Úřadu práce ČR za rok 2016.

kraj						
Liberecký kraj	51 623	83 392	1 046	950	1 303	138 314
Moravskoslezský kraj	182 111	288 707	3 398	3 025	3 113	480 354
Olomoucký kraj	66 939	112 225	1 047	1 500	756	182 467
Pardubický kraj	51 763	88 673	833	1 075	384	142 728
Plzeňský kraj	61 335	102 971	1 358	1 150	800	167 634
Středočeský kraj	105 091	177 430	1 765	2 200	852	287 338
Ústecký kraj	108 528	184 339	1 656	1 950	631	297 104
Zlínský kraj	46 787	78 576	786	1 200	206	127 555
Ostatní	406	414	8	0	0	828
ČR CELKEM	1 046 397	1 734 183	18 781	20 525	11 850	2 831 736

Přesnější informace o tomto faktoru lze vysledovat z přepočtu celkového objemu dávek pěstounské péče v daném regionu na počet obyvatel. Z důvodu sledování trendu vzniku nových náhradních rodinných péčí byl tento přepočet proveden i pro dávku „příspěvek při převzetí dítěte“ (viz tabulku č. 9). Z tohoto přepočtu vyplývá, že nejvyšší podíl je v obou kategoriích v Karlovarském kraji. Nejnižší podíl příspěvku při převzetí dítěte je v Kraji Vysočina, na celkovém objemu dávek pěstounské péče pak v hlavním městě Praha.

Tabulka č. 9: Přepočet výdajů na vybrané dávky pěstounské péče v jednotlivých krajích ČR v roce v roce 2016 na počet obyvatel kraje⁷⁵.

Region	Druh dávky pěstounské péče a přepočet na obyvatele				
	Počet obyvatel	Příspěvek při převzetí (tis. Kč)	Kč/obyvatele	Celkem (tis Kč)	Kč/obyvatele
Hlavní město Praha	1 267 449	2 076	1,64	223 458	176,31
Jihočeský kraj	637 834	847	1,33	155 828	244,31
Jihomoravský kraj	1 175 023	1 384	1,18	261 862	222,86
Karlovarský kraj	297 804	1 265	4,25	120 682	405,24

⁷⁵ Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí za rok 2016, s. 118. Výdaje na dávky jsou uvedeny včetně doplatků, přeplatků a vrátek, mírně se proto liší od údajů uváděných ve Zprávě o činnosti Úřadu práce ČR za rok 2016.

Kraj Vysočina	509 475	543	1,07	106 416	208,87
Královéhradecký kraj	551 421	769	1,39	139 168	252,38
Liberecký kraj	439 639	1 046	2,38	138 314	314,61
Moravskoslezský kraj	1 213 311	3 398	2,80	480 354	395,90
Olomoucký kraj	634 720	1 047	1,65	182 467	287,48
Pardubický kraj	516 149	833	1,61	142 728	276,52
Plzeňský kraj	576 635	1 358	2,36	167 634	290,71
Středočeský kraj	1 326 857	1 765	1,33	287 338	216,56
Ústecký kraj	822 850	1 656	2,01	297 104	361,07
Zlínský kraj	584 676	786	1,34	127 555	218,16
ČR CELKEM	10 553 843	18 781	1,78	2 831 736	268,31

Z hlediska vývoje celkového objemu vyplacených dávek pěstounské péče došlo mezi lety 2013 a 2016 k nárůstu o 30 %. Podílely se na tom především dávky příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměna pěstouna. Za pozornost stojí pokles objemu dávky příspěvek při převzetí dítěte (viz tabulku č. 10). Důvodem je jednak určitá stagnace počtu dětí směřujících do náhradní rodinné péče a rovněž fakt, že dávka není vyplácena při umístění dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu.

Tabulka č. 10: Vyplacené dávky pěstounské péče v letech 2013 až 2016 (bez odvodů na pojistné a daně u odměny pěstouna).⁷⁶

Typ dávky	2013	2014	2015	2016	Index 2013-2016
Příspěvek na úhradu potřeb dítěte	801 297,4	911 009,5	990 993,0	1 048 229,7	1,31
Odměna pěstouna	1 005 294,4	1 106 214,6	1 241 215,7	1 323 043,7	1,32
Příspěvek při převzetí dítěte	19 994,0	21 501,0	19 944,5	18 801,1	0,94
Příspěvek na zakoupení motor. vozidla	28 887,2	12 987,0	12 608,1	12 694,7	0,44
Příspěvek při ukončení pěstounské péče	13 375,0	16 150,0	18 250,9	20 486,8	1,53

⁷⁶ Zdroj: údaje poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí

CELKEM	1 868 848,0	2 067 862,1	2 283 012,1	2 423 256,0	1,30
--------	-------------	-------------	-------------	-------------	------

4.2.2. Vliv příjmů z výživného a shrnutí

Důležitým faktorem, který ovlivňuje celkové náklady státního rozpočtu na financování dávek náhradní rodinné péče, jsou příjmy z výživného. Rodič dítěte svěřeného do náhradní rodinné péče má i nadále vyživovací povinnost. V případě dítěte, umístěného do péče jiné osoby podle § 953 občanského zákoníku, je toto výživné hrazeno přímo pečující osobě. U ostatních typů náhradní rodinné péče (pěstounské péče nebo osobní péče poručníka dítěte) hradí rodič výživné Úřadu práce ČR. Ten posléze jako náhradu výživného vyplácí dítěti dávku pěstounské péče **příspěvek na úhradu potřeb dítěte**. V případě, že je uhrazené výživné vyšší než zákonem stanovená sazba dávky, je rozdíl vyplácen dítěti. Od nákladů státu na dávku příspěvek na úhradu potřeb dítěte je tak nutno odečíst částku uhrazenou ve formě výživného. Na příslušné položce Úřadu práce⁷⁷ byly v roce 2016 evidovány příjmy ve výši 100 240 tis. Kč.

Celkové výdaje na dávky pěstounské péče státního rozpočtu činily v roce 2016 po odečtení příjmů z výživného **3 127 344 Kč**.

4.3. Služby na podporu výkonu náhradní rodinné péče

4.3.1. Státní příspěvek na výkon pěstounské péče

Nárok pěstounských rodin na služby tzv. „doprovázení“ (resp. služby na podporu výkonu náhradní rodinné péče) byl zakotven novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí od roku 2013. Zároveň byl zaveden nový typ finančního transferu ze státního rozpočtu, jímž je státní příspěvek na výkon pěstounské péče. Tento příspěvek je podle § 47d zákona o sociálně-právní ochraně dětí vyplácen subjektům oprávněným uzavírat dohody o výkonu pěstounské péče⁷⁸ ve výši 48 000 Kč ročně na každou uzavřenou dohodu. V případě, že dohoda v příslušném kalendářním roce byla s příslušným subjektem uzavřena alespoň do dobu 6 měsíců, vyplacený státní příspěvek se nevrací. Státní příspěvek je určen na pokrytí nákladů vynakládaných na zajišťování pomoci osobám pečujícím, osobám v evidenci nebo svěřeným dětem a na provádění dohledu nad pěstounskou péčí.

⁷⁷ Položka 2324: přijaté nekapitálové příspěvky a náhrady.

⁷⁸ Tj. obecním úřadům, krajským úřadům nebo pověřeným osobám.

Po zavedení nároků na služby doprovázení a příslušného finančního zdroje došlo k rychlému rozvoji sítě služeb pro pěstounské rodiny. Vedle obecních a krajských úřadů se do poskytování služeb zapojily desítky nestátních subjektů. K 31. 12. 2016 uzavřeno v České republice 10471 dohod o výkonu pěstounské péče. 6856 těchto dohod uzavřeli pěstouni s pověřenými osobami (tj. 65,5 %) a 3615 dohod (34,5 %) s orgány sociálně-právní ochrany. Z těchto údajů jednoznačně vyplývá klesající vliv úřadů při doprovázení pěstounských rodin.

V roce 2016 bylo na státním příspěvku vyplaceno **521 472 tis. Kč** (viz tabulku č. 11), tj. o cca 8 % více než v roce 2015 (v tomto roce činil vyplacený příspěvek 481 412 tis. Kč). Největší objem příspěvku byl vyplacen v Moravskoslezském kraji, kde je také nejvyšší počet pěstounů. Státní příspěvek je však vyplácen podle sídla „doprovázející“ organizace, nikoliv podle bydliště pěstouna. Z toho plyne skutečnost, že druhý nejvyšší příspěvek vyplácela pobočka Úřadu práce ČR pro hlavní město Prahu.

Tabulka č. 11: Vyplacený státní příspěvek na výkon pěstounské péče v jednotlivých krajích v roce 2016 (v Kč).⁷⁹

Kraj	Objem vyplaceného státního příspěvku
Hlavní město Praha	71 164 000
Jihočeský kraj	25 774 000
Jihomoravský kraj	47 664 000
Karlovarský kraj	20 592 000
Kraj Vysočina	18 848 000
Královéhradecký kraj	22 952 000
Liberecký kraj	23 224 000
Moravskoslezský kraj	90 216 000
Olomoucký kraj	20 900 000
Pardubický kraj	24 544 000
Plzeňský kraj	25 024 000
Středočeský kraj	57 152 000

⁷⁹ Zpráva o činnosti Úřadu práce ČR 2016.

Ústecký kraj	48 964 000
Zlínský kraj	24 484 000
ČR CELKEM	521 472 000

4.3.2. Přípravy zájemců o náhradní rodinnou péči

Další aktivitou související s náhradní rodinnou péčí jsou přípravy žadatelů o osvojení dítěte nebo o svěřením dítěte do pěstounské péče, které jsou podle § 11 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí zajišťovány a hrazeny krajskými úřady (a hlavním městem Praha). Jak bylo uvedeno v předchozím textu, s výjimkou Ústeckého kraje, kde jsou přípravy zajišťovány zaměstnanci krajského úřadu a externisty, jsou přípravy realizovány buď organizacemi zřizovanými krajem nebo nestátními subjekty. Průměrné náklady na zajištění příprav jednotlivých skupin žadatelů o náhradní rodinnou péči vyčíslila nedávná analýza⁸⁰ následujícím způsobem:

- a) v případě žadatele o osvojení cca 9 800 Kč („párová“ příprava 15 400 Kč za pár žadatelů), rozpětí nákladů uváděných jednotlivými kraji se pohybovalo od 2 660 Kč do 50 907 Kč za přípravu žadatele;
- b) v případě žadatelů o svěřením dítěte do pěstounské péče cca 9.860 Kč (15 430 Kč za pár žadatelů), s rozpětím od 2 730 Kč do 52 221 Kč;
- c) v případě žadatelů o zařazením do evidence osob vhodných pro výkon pěstounské péče na přechodnou dobu 14 300 Kč (20 723 Kč za pár žadatelů), s rozpětím od 4 100 Kč do 77 279 Kč.

Výše uvedené náklady je nutno považovat za kvalifikovaný odhad, protože exaktně lze cenu zjistit pouze v těch případech, kdy je příprava hrazena externímu subjektu, resp. u krajů, které zajišťují přípravy na základě veřejné zakázky. U organizací zřizovaných kraji zkreslují celkové náklady ještě další aktivity, zejména v oblasti psychologického a rodinného poradenství (některé organizace poskytují služby i mimo obor náhradní rodinné péče)⁸¹, které jsou rovněž hrazeny příspěvkem zřizovatele.

⁸⁰ Analýza kvality příprav žadatelů o náhradní rodinnou péči a jejich následného vzdělávání. Hradec Králové: Institut projektového řízení, 2017.

⁸¹ Například v hlavním městě Praha zajišťovala v roce 2016 přípravy zájemců o náhradní rodinnou péči především příspěvková organizace Dětské centrum Paprsek. Příspěvek hlavního města jako zřizovatele činil v roce 2016 52,5 mil. Kč. Dětské centrum však kromě oblasti náhradní rodinné péče poskytuje například služby osobám se zdravotním či mentálním znevýhodněním a vyvíjí další aktivity.

Vydeme-li z kapacit příprav zájemců o náhradní rodinnou péči⁸² za rok 2016 (viz tabulku č. 12), vyjdou při uvedených průměrných částkách následující náklady:

- a) u zájemců o osvojení dítěte (786) cca 77,0 mil. Kč;
- b) u zájemců o přijetí dítěte do pěstounské péče (546) cca 53,8 mil. Kč;
- c) u zájemců o zařazení do evidence osob vhodných pro výkon pěstounské péče na přechodnou dobu (303) cca 43,3 mil. Kč.

Celkem bylo v roce 2016 vydáno na přípravy zájemců o náhradní rodinnou péči prostřednictvím přímých úhrad „dodavatelům“ nebo příspěvku zřizovaným organizacím cca **174,1 mil. Kč**.

Tabulka č. 12: Celková kapacita příprav žadatelů o náhradní rodinnou péči v jednotlivých krajích ČR v roce 2016 (počet osob).⁸³

Region	Žadatelé o osvojení	Žadatelé o pěstounskou péči	Žadatelé o PPPD
Hlavní město Praha	135	41	21
Jihočeský kraj	56	40	8
Jihomoravský kraj	122	61	34
Karlovarský kraj	19	17	12
Kraj Vysočina	26	8	6
Královéhradecký kraj	12	27	15
Liberecký kraj	40	27	14
Moravskoslezský kraj	65	91	53
Olomoucký kraj	33	16	8
Pardubický kraj	42	84	10
Plzeňský kraj	40	30	30

⁸² Pro srovnání: podle výkazů orgánů sociálně-právní ochrany se stalo v roce 2016 pěstouny 2 037 osob, pěstouny na přechodnou dobu 352 osob a osobně pečujícími poručníky 433 osob. Zejména v případě pěstounské péče a poručenské péče jde často o příbuzné dítěte, kteří přípravami neprocházejí. Některé přípravy pak probíhají na přelomu dvou kalendářních let. Vedle příprav samotných žadatelů probíhají i přípravy jejich dětí atd. Uvedené údaje je tak nutno vnímat jako orientační, umožňují však alespoň řádově stanovit celkové náklady na přípravy zájemců o náhradní rodinnou péči.

⁸³ Analýza kvality příprav žadatelů o náhradní rodinnou péči a jejich následného vzdělávání. Hradec Králové: Institut projektového řízení, 2017.

Středočeský kraj	118	41	71
Ústecký kraj	54	41	11
Zlínský kraj	24	22	10
CELKEM ČR	786	546	303

4.3.3. Celkové náklady služeb na podporu výkonu náhradní rodinné péče

Celkové náklady služeb na podporu výkonu náhradní rodinné péče, tj. na služby tzv. „doprovázení“, a dále na přípravy a poradenství zájemcům o náhradní rodinnou péči činily v roce 2016 celkem **695 572 tis. Kč.**

4.4. Celkové náklady veřejných rozpočtů v oblasti náhradní rodinné péče

Za rok 2016 činil celkový objem finančních prostředků vyplacených Úřadem práce ČR na dávkách pěstounské péče a státním příspěvku na výkon pěstounské péče 3 799 056 tis. Kč (pro srovnání: v roce 2015 šlo o 3 597 817 tis. Kč). Po odečtení příjmů z výživného jde o celkové náklady ve výši **3 648 816 tis. Kč.** Krajské úřady ve stejném roce vynaložily na zajištění příprav žadatelů o náhradní rodinnou péči cca **174 100 tis. Kč.** Celkové náklady veřejných rozpočtů v oblasti náhradní rodinné péče tak v roce 2016 činily minimálně **3 822 916 tis. Kč.**

5. Náklady a výkony v oblasti institucionální výchovy

5.1. Úvod

V České republice jsou pobytové služby pro děti poskytovány v několika typech ústavních zařízení:

- a) Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, které jsou až na výjimky několika církevních a soukromých zařízení zřizovány státem (Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy) a kraji (viz kapitolu 5.2.).
- b) Domovy pro osoby se zdravotním postižením (poskytovatelé sociální služby dle § 48 zákona o sociálních službách). Nejvýznamnějšími zdroji financování jsou úhrady uživatelů (kteří pro tento účel pobírají dávku příspěvek na péči) a veřejné dotace na poskytování sociální služby (viz kapitolu 5.3.).
- c) Dětské domovy pro děti do 3 let věku (dříve kojenecké ústavy), jejichž dominantním zřizovatelem zařízení jsou kraje. Rozhodujícím zdrojem financování jsou příspěvky zřizovatelů (viz kapitolu 5.4.)

Zvláštním typem ústavní výchovy (podle § 971 nového občanského zákoníku) jsou (sociální) zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, jejichž financování se věnuje kapitola 5.3. této analýzy.

Základním metodologickým problémem při stanovování nákladů na péči o děti, které vyrůstají v ústavní péči, je odlišný způsob sběru a vykazování dat ze strany dohledového

orgánu sociálně-právní ochrany a ze strany provozovatelů pobytových služeb (případně jejich zřizovatelů). Podle výkazů obecních úřadů obcí s rozšířenou působností bylo k 31. 12. 2015 ústavní výchově zajišťované školskými zařízeními a zařízeními pro děti vyžadující okamžitou pomoc celkem 6 836 dětí, o rok později 6 593 dětí (viz tabulku č. 13). Tyto údaje se však rozcházejí s údaji o umístěných dětech vykazovanými jednotlivými zařízeními v rámci příslušných (školských či zdravotnických) statistik. Příčinou mohou být například rozdílná období, za něž jsou příslušné údaje vykazovány (již zmíněné výkazy za školní roky ve školských zařízeních). Obecní úřady obcí s rozšířenou působností vykazují počty dětí ke konkrétnímu datu (vždy 31. 12. kalendářního roku), zařízení však evidují i děti, které byly umístěny do ústavní péče v průběhu roku po kratší dobu (tj., k datu 31. 12. nemusely být umístěny) a do statistik se tak „nepromítly“. Již zde byla rovněž zmíněna určitá chybovost při vykazování dat.

Údaje po počtu dětí vyrůstajících v ústavní výchově (či obecně ve všech typech náhradní péče) jsou přitom jedním z klíčových indikátorů, svědčících například o nastavení a efektivnosti preventivní péče, resp. pomoci rodinám. Jak je zřejmé z informací obsažených v této analýze, míra využívání náhradních typů péče se významným způsobem promítá i do nákladů veřejných rozpočtů atd.

Tabulka č. 13: Děti v ústavní výchově dle statistik orgánů sociálně-právní ochrany (k 31. 12. 2013 a 31. 12. 2016).⁸⁴

Právní titul	2013	2016	Index 2013/2016
Děti s nařízenou ústavní výchovou	6 524	5 861	0,90
Děti s uloženou ochrannou výchovou	106	83	0,78
Děti s nařízeným výchovným opatřením podle § 13a zákona o sociálně-právní ochraně dětí	-	20	-
Děti umístěné v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu	723	298	0,41
Děti umístěné v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě žádosti	365	331	0,91
CELKEM	7 718	6 593	0,85

⁸⁴ Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany dětí V (MPSV) 20-01 za roky 2013 a 2016.

5.2. Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy

5.2.1. Výkony zařízení

V České republice existuje 211 školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy s celkovou kapacitou 7 550 lůžek. Pro srovnání: v roce 2013 byla celková kapacita 7 966 lůžek, ve sledovaném období tedy došlo ke snížení kapacit o cca 5 %. K poklesu došlo přitom u všech typů zařízení. Nejvyšší poměrný pokles kapacit byl zaznamenán u dětských domovů se školou (15,1 %) a u diagnostických ústavů (13,5 %). U druhého ze jmenovaných zařízení jde o důsledek výrazné změny kompetencí v souvislosti s nabytím účinnosti nového občanského zákoníku od 1. ledna 2014. Naopak k nejmenšímu úbytku kapacit došlo mezi lety 2013 a 2016 v (krajských) dětských domovech (1,2 %). Od roku 2013 zaniklo 8 zařízení. Z hlediska zřizovatelských funkcí ke školským zařízením pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy jednoznačně dominuje stát (jako zřizovatel diagnostických ústavů, výchovných ústavů a dětských domovů se školou) nebo (v případě dětských domovů) kraje (viz tabulku č. 14).

V roce 2016 bylo 132 (tj. 62,5 %) zařízení zřizováno kraji a 69 (tj. 32,7) státem⁸⁵. Vedle toho v České republice působí 7 soukromých zařízení (6 dětských domovů a 1 výchovný ústav) a 3 církevní zařízení. Z hlediska kapacit byl největší počet lůžek ve 143 dětských domovech (4 998 lůžek).

Tabulka č. 14: Počet a kapacity (počet lůžek) školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy podle typu zařízení a zřizovatele (údaje za školní rok 2016/2017).

Zřizovatel	Dětské domovy		Diagnostické ústavy		Dětské domovy se školou		Výchovné ústavy		Celkem	
	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita	Počet	Kapacita
Ministerstvo	2	60	13	478	28	906	26	1152	69	2 596
Kraje	132	4786	0	0	0	0	0	0	132	4786
Soukromé osoby	6	108	0	0	0	0	1	16	7	124
Církev	3	44	0	0	0	0	0	0	3	44
CELKEM	143	4998	13	478	28	906	27	1168	211	7 550

⁸⁵ V případě státních zařízení se celkový počet zařízení a právních subjektů (zřizovaných organizací) liší. Zřizovaných organizací je pouze 61. Některé subjekty sdružují několik typů zařízení (například výchovný ústav a dětský domov se školou).

Kapacita 2013	146	5 056	14	546	29	1 067	29	1 297	219	7 966
---------------	-----	-------	----	-----	----	-------	----	-------	-----	-------

Ke kapacitám zaměřeným na výkon ústavní nebo ochranné výchovy je nutno připočítat kapacity **středisek výchovné péče**, která jsou ve školských statistikách vykazována jako preventivní zařízení. Tato střediska poskytují jak pobytovou (tzv. internátní či celodenní péči), tak ambulantní a terénní péči. Tato střediska jsou nejčastěji organizačně začleněna do diagnostických ústavů, působí však i rámci jiných typů školských zařízení. Ve školním roce 2016/2017 byla kapacita těchto středisek 290 lůžek, ambulantní služby byly poskytnuty 6 228 klientům.

Činnost středisek výchovné péče bylo nutno zohlednit v rámci této analýzy i při výpočtech nákladů jednotlivých typů intervencí. V České republice podle údajů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy funguje 42 středisek (resp. jejich poboček)⁸⁶. Z toho 28 středisek (tj. dvě třetiny) působí v rámci diagnostických ústavů (8 v rámci výchovných ústavů, 2 v rámci dětských domovů se školou a 4 jako samostatná nestátní či veřejná organizace). Zejména v případě diagnostických ústavů reprezentují tato střediska podstatnou část výkonů (použijeme-li přepočítání na zaměstnance středisek a zaměstnance přímo působící v diagnostických ústavech, šlo ve školním roce 2016/2017 o cca 40 %). U ostatních typů školských zařízení jde o spíše okrajové aktivity, které nezakreslují zásadním způsobem celkové výkony.

Podle školských statistik bylo ve školním roce 2015/2016 ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy umístěno 6 482 dětí, ve školním roce 2016/2017 6 500 dětí⁸⁷. Tyto děti strávily ve školním roce 2015/2016 v zařízeních celkem 2 100 679 dnů, v následujícím školním roce pak 2 513 569 dnů, což představuje meziroční nárůst o 2,5 % (viz tabulku č. 15). Pro srovnání: v době zpracování předchozí analýzy (školní rok 2013/2014) bylo ve školských zařízeních umístěno 6 549 dětí, celkové výkony se pohybovaly okolo 2,2 miliónů dnů.

Tab. 15: Počet dětí ve školských zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a skutečný pobyt dětí v zařízeních ve školních letech 2015/2016 a 2016/2017.

⁸⁶ Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strediska-vychovne-pece> [cit. 2018-28-01].

⁸⁷ Statistická ročenka školství. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>. K odlišným údajům ve výkazech orgánů sociálně-právní ochrany viz úvod této kapitoly.

Typ zařízení	Počet dětí		Evidenční pobyt dětí (dny)	
	2015/2016	2016/2017	2015/2016	2016/2017
Dětský domov	4 260	4 270	1 392 378	1 409 559
Dětský domov se školou	741	730	247 283	279 585
Výchovný ústav	1 089	1 096	316 205	335 594
Diagnostický ústav	392	404	144 813	128 831
Celkem	6 482	6 500	2 100 679	2 153 569
<i>Střediska výchovné péče</i>	<i>1 127</i>	<i>1 289⁸⁸</i>	-	-

Důležitým faktorem ovlivňujícím celkové výkony zařízení jsou útky. Děti jsou sice evidenčně vedeny v péči zařízení, fakticky však pobývají v jiném prostředí. Podíl úteků se významně lišil podle typu zařízení (viz tabulku č. 16). Nejnižší byl u dětských domovů (0,77, resp. 1,03 %). Naopak u výchovných ústavů přesahoval pětinu výkonů (20,39 % ve školním roce 2015/2016 a dokonce 22,35 % v roce 2016/2017).

Tab. 16: Útky dětí za školských zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy ve školních letech 2015/2016 a 2016/2017.

Typ zařízení	Evidenční pobyt dětí		Dny na útěku			
	2015/2016	2016/2017	2015/2016	%	2016/2017	%
Dětský domov	1 392 378	1 409 559	10 790	0,77	14 573	1,03
Dětský domov se školou	247 283	279 585	20 988	8,49	26 699	9,55
Výchovný ústav	316 205	335 594	64 467	20,39	74 999	22,35
Diagnostický ústav	144 813	128 831	2 936	2,03	5 404	4,19
Celkem	2 100 679	2 153 569	99 181	4,72	121 675	5,65

Z hlediska využití lůžkových kapacit byly nejvíce využity dětské domovy se školou (84,3 %, po odečtení dnů na útěku 76,3 %). U výchovných ústavů činila obsazenost evidenčně 78,5 %, po odečtení dnů, které děti tráví na útěcích z těchto zařízení, šlo však o pouhých 61 %. Průměrná obsazenost všech zařízení byla 77,9 % (viz tabulku č. 17). Pro srovnání:

⁸⁸ Jde o součet dětí, jimž v příslušném školním roce poskytla střediska výchovné péče internátní a celodenní služby. Ve školní roce 2015/2016 bylo v těchto zařízeních umístěno 975 dětí formou internátní péče a 152 formou celodenní péče, v roce 2016/2017 pak 1 155 dětí a mladých lidí formou internátní péče a 134 celodenní péče.

v roce 2013 činila průměrná obsazenost těchto školských zařízení 75,2 %, po odečtení úteků 71,1 %.

Tabulka č. 17: Průměrná obsazenost školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školním roce 2016/2017.

Typ zařízení	Kapacita (lůžek)	Evidenční pobyt dětí (dny)	Skutečný pobyt dětí (dny)	Evidenční obsazenost (%)	Skutečná obsazenost (%)
Dětský domov	4 998	1 409 559	1 394 986	77,1	76,3
Dětský domov se školou	906	279 585	252 886	84,3	76,3
Výchovný ústav	1 168	335 594	260 595	78,5	61,0
Diagnostický ústav	478	128 831	123 427	73,5	70,4
Celkem	7 550	2 153 569	2 031 894	77,9	73,5

5.2.2. Financování státních školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy

Školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy zřizovaná státem jsou financována příspěvkem zřizovatele (z kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy). Ten v roce 2016 činil v případě zařízení zřizovaných **1 821 250 tis. Kč**. Celkové náklady školských zařízení dosáhly 1 885 477 tis. Kč, výnosy zařízení činily 80 951 tis. Kč (tj. pouze 4,3 % celkových nákladů zařízení). Z toho výdaje na platy reprezentovaly cca 63 % celkových nákladů. Přehled poskytnutého příspěvku, nákladů a výnosů je uveden v tabulce č. 18.

Z výše uvedeného přehledu vyplývají následující náklady státního rozpočtu na jednotlivé typy zařízení v roce 2016:

- a) Náklady diagnostických ústavů ve výši 516 723 218 Kč, což by při prostém přepočtu na vykazovanou lůžkovou kapacitu znamenalo v roce 2016 průměrně 1 081 011 Kč na lůžko/rok (měsíčně 90 084 Kč). Zejména u dětských diagnostických ústavů je však nutno zároveň zohledňovat činnosti vykonávané v rámci středisek výchovné péče (jak již bylo uvedeno, šlo o cca 40 % výkonů zařízení) a metodickou činnost vůči dalším školským zařízením (k této otázce viz část věnovanou výpočtu nákladů na pobyt dítěte).

- b) Náklady dětských domovů se školou ve výši 470 064 023 Kč, tj. 518 835 Kč/lůžko v roce 2016 (43 236 Kč měsíčně).
- c) Náklady výchovných ústavů ve výši 834 433 183 Kč, tj. 714 412 Kč/lůžko v roce 2016 (59 534 Kč měsíčně).

Při přepočtu na celkovou kapacitu vychází průměrný náklad na jedno lůžko ve státních školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy na 713 656 Kč/rok, tj. 59 471 Kč měsíčně.

Tabulka č. 18: Příspěvek Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy přímo zřizovaným ústavním zařízením, náklady a výnosy těchto zařízení v roce 2016 (v Kč).⁸⁹

Typ a název zařízení	Příspěvek 2016	Náklady	Výnosy (mimo příspěvek)
Dětský diagnostický ústav, základní škola a školní jídelna, Praha 4, U Michelského lesa 222	23 540 711	23 840 711	300 000
Diagnostický ústav pro mládež, Praha 2, Lublaňská 33	24 901 290	25 751 290	850 000
Diagnostický ústav a Středisko výchovné péče, Praha 4, Na Dlouhé mezi 19	56 818 515	59 674 515	2 856 000
Dětský diagnostický ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna, Homole 90	43 820 100	44 720 100	900 000
Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna Plzeň, Karlovarská 67	42 563 491	43 822 491	1 259 000
Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a dětský domov, Liberec, U Opatrovny 3	51 616 154	54 813 154	3 197 000
Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna, Hradec Králové, Říčařova 277	58 018 009	59 218 009	1 200 000
Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna, Brno, Hlinky 140	20 571 471	20 821 471	250 000
Diagnostický ústav pro mládež, středisko výchovné péče a školní jídelna, Brno, Veslařská 246	40 483 840	41 483 840	1 000 000
Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče, základní škola a školní jídelna, Olomouc-Svatý Kopeček, Ústavní 9	39 227 121	40 627 121	1 400 000
Dětský diagnostický ústav, základní škola a školní jídelna, Bohumín	29 107 072	29 607 072	500 000
Diagnostický ústav pro mládež, středisko výchovné péče a školní jídelna, Ostrava-Kunčičky, Škrobálkova 16	50 642 838	54 252 838	3 610 000
Zařízení pro děti - cizince, diagnostický ústav, středisko výchovné péče a základní škola, Praha 5, Radlická 30	35 442 606	35 692 606	250 000
Diagnostické ústavy celkem	516 753 218	534 325 218	17 572 000

⁸⁹ Rozpočet Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro rok 2016, tabulka C.II.3.2.

Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Praha 2, Jana Masaryka 16	16 434 130	16 934 130	500 000
Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Sedlec - Prčice, Luční 330	33 757 094	34 157 094	400 000
Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Liběchov, Rumburská 54	19 144 116	20 361 116	1 217 000
Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Býchory 152	29 227 905	30 127 905	900 000
Středisko výchovné péče, dětský domov se školou, dětský domov a základní škola, Dobřichovice, Pražská 151	58 190 029	59 690 029	1 500 000
Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Měcholupy 2	18 760 321	19 260 321	500 000
Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Jiřikov, Čapkova 5	30 428 734	31 128 734	700 000
Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Hamr na Jezeře, Školní 89	25 503 791	26 210 791	707 000
Dětský domov se školou a základní škola, Kostelec nad Orlicí, Tyršova 7	24 614 309	25 174 309	560 000
Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Vrchlabí, Al. Jiráskova 617	15 339 051	15 816 051	477 000
Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Horní Maršov, Temný Důl 16	16 149 369	16 549 369	400 000
Dětský domov se školou, středisko výchovné péče a základní škola, Chrudim, Čáslavská 624	47 683 100	48 933 100	1 250 000
Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Jihlava, Dělnická 1	22 149 880	24 176 580	2 026 700
Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Veselíčko 1	18 938 898	19 338 898	400 000
Dětský domov se školou, základní škola a středisko výchovné péče, Šumperk	27 815 676	28 315 676	500 000
Typ a název zařízení	Příspěvek 2016	Náklady	Výnosy (mimo příspěvek)
Dětský domov se školou a základní škola, Těrlicko - Horní Těrlicko 561	19 306 932	19 780 932	474 000
Dětský domov se školou a základní škola, Ostrava - Kunčice, Jeseninova 4	21 942 684	22 342 684	400 000
Dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, Bystřice pod Hostýnem, Havlíčkova 547	24 678 004	25 342 004	664 000
Dětské domovy se školou celkem	470 064 023	483 639 723	13 575 700
Výchovný ústav, středisko výchovné péče Klíčov, základní škola a střední škola, Praha 9, Čakovická 51	46 917 908	48 617 908	1 700 000
Výchovný ústav, Kutná Hora, Hloušecká 279	18 399 382	19 399 382	1 000 000
Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna, Obořiště 1	27 124 556	28 524 556	1 400 000
Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna, Jindřichův Hradec, Gymnazijní 118	28 888 143	29 905 143	1 017 000
Výchovný ústav, dětský domov se školou, základní škola, střední škola a školní jídelna, Hostouň, Chodské náměstí 131	58 026 719	60 076 719	2 050 000
Výchovný ústav a střední škola, Terešov 1	18 747 686	19 397 686	650 000
Výchovný ústav, dětský domov se školou, základní škola, střední škola a školní jídelna, Žlutice, Jiráskova 344	19 428 903	19 978 903	550 000
Výchovný ústav, dětský domov se školou, středisko výchovné péče, základní škola, střední škola a školní jídelna, Děčín XXXII, Vítězství 70	79 621 509	84 594 509	4 973 000
Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna, Buškovice 203	32 467 479	33 293 479	826 000
Výchovný ústav, dětský domov se školou, základní škola, střední škola a školní jídelna, Místo 66	26 905 549	27 605 549	700 000
Výchovný ústav a školní jídelna, Pšov 1	22 208 099	22 208 099	0
Výchovný ústav, dětský domov se školou, základní škola, střední škola a školní jídelna, Kostomlaty pod Milešovkou	24 228 872	25 228 872	1 000 000

Výchovný ústav, dětský domov se školou, střední škola, základní škola a školní jídelna, Chrastava, Školní 438	21 405 374	21 755 374	350 000
Výchovný ústav Husův domov a školní jídelna, Dvůr Králové nad Labem, Vrchlického 700	29 574 094	30 316 094	742 000
Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna, Hostinné, B. Smetany 474	16 224 500	16 825 200	600 700
Výchovný ústav, dětský domov se školou, základní škola a školní jídelna, 5. května 383, Králíky	15 284 825	15 534 825	250 000
Výchovný ústav, středisko výchovné péče, střední škola a školní jídelna, Černovice, Jiráková 285	32 556 768	33 456 768	900 000
Výchovný ústav, dětský domov se školou, střední škola, základní škola a školní jídelna, Počátky, Horní 617	19 164 062	19 764 062	600 000
Výchovný ústav, základní škola a střední škola, Velké Meziříčí, K Rakůvkám 1	38 537 505	39 837 505	1 300 000
Výchovný ústav a střední škola, Olešnice na Moravě, Trpínská 317	32 798 602	34 298 602	1 500 000
Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna, Višňové, Zámek 1	26 183 629	28 353 629	2 170 000
Výchovný ústav, dětský domov se školou, střední škola, základní škola a školní jídelna, Moravský Krumlov	37 163 692	38 373 593	1 209 901
Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna, Žulová, Komenského 154	22 954 644	23 504 644	550 000
Výchovný ústav a střední škola, Dřevohostice, Novosady 248	21 931 801	22 731 801	800 000
Výchovný ústav, střední škola a školní jídelna, Nový Jičín, Divadelní 12	32 987 284	34 177 284	1 190 000
Výchovný ústav Ostrava-Hrabůvka	47 906 134	51 556 134	3 650 000
Výchovný ústav, středisko výchovné péče HELP, základní škola a střední škola, Střílky, Zámecká 107	36 795 464	38 195 464	1 400 000
Výchovné ústavy celkem	834 433 183	867 511 784	33 078 601

5.2.3. Financování regionálních školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy

V případě regionálních (krajských) školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy jsou objemově nejvýznamnějším zdrojem financování tzv. republikové normativy podle § 161 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Republikové normativy jsou s výjimkou ústavních zařízení rozpočítávány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy na dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie. Základní jednotkou pro ústavní školská zařízení je „počet lůžek v krajských zařízeních ústavní výchovy“. Republikové normativy ze státního rozpočtu mají krýt „přímé neinvestiční výdaje“, členěné na mzdové prostředky, příslušné odvody a ostatní neinvestiční výdaje. Součástí republikových normativů je také vyjádření limitu počtu zaměstnanců připadajících na 1 000 dětí, žáků nebo studentů v dané věkové kategorii. V roce 2016 se vycházelo z počtu lůžek 4 776, limit zaměstnanců byl 3 337,7 přepočtených úvazků (viz tabulku č. 19). Republikové normativy slouží pro rozpis rozpočtu finančních prostředků státního rozpočtu pro jednotlivé kraje. K rozpisu rozpočtu na jednotlivé školy a školská zařízení slouží krajské normativy dle vyhlášky č. 492/2005 Sb., o krajských normativech (dále jen

„vyhláška o krajských normativech“). V případě zařízení pro výkon ústavní výchovy je podle § 1 písm. w) této vyhlášky jednotkou normativu 1 lůžko z celkové lůžkové kapacity zařízení zapsané ve školském rejstříku⁹⁰. Na každou jednotku výkonu stanoví kraj krajský normativ (postup pro stanovení normativu je závazný). Krajský úřad vychází zejména z:

- a) dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji,
- b) rámcových vzdělávacích programů nebo akreditovaných vzdělávacích programů pro vyšší odborné vzdělávání,
- c) rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické nebo přímé pedagogicko-psychologické činnosti a
- d) naplněnosti tříd, studijních skupin a oddělení v jednotlivých školách a školských zařízeních.

Podrobný postup při výpočtu stanovuje § 2 vyhlášky o krajských normativech⁹¹. Z částky výpočtu se krajský úřad může odchýlit maximálně o 10 %, takto upravený ukazatel nesmí překročit nejvyšší počet dětí, žáků nebo studentů ve třídě, studijní skupině nebo oddělení v příslušném oboru vzdělání ve škole nebo v příslušném typu školského zařízení stanovený zvláštním právním předpisem (§ 5 vyhlášky o krajských normativech).

Tabulka č.19: Republikové normativy pro školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy pro rok 2016 a celková dotace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (Kč).⁹²

Výdaje	Neinvestiční výdaje celkem	Mzdové prostředky včetně odvodů	Ostatní neinvestiční výdaje
Na lůžko	255 800	253 300	2 500
CELKEM	1 221 705 000	1 209 762 000	11 943 000

Normativní financování reprezentuje 74 % nákladů veřejných rozpočtů na činnost dětských domovů. Zbytek tvoří neinvestiční provozní příspěvky zřizovatelů (krajů), které

⁹⁰ 1 lůžko z celkové lůžkové kapacity zapsané ve školském rejstříku pro děti umístěné v diagnostických ústavech, výchovných ústavech, dětských domovech se školou a v dětských domovech, případně zletilé nezaopatřené osoby po ukončení výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy, připravující se na budoucí povolání, nejdéle však do věku 26 let.

⁹¹ Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech.

⁹² Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/rozpocet-kapitoly-na-r-2016>, tabulka č. C.II.1.2. [cit. 2018-23-01].

v roce 2016 činily **426 134 tis. Kč** (viz tabulku č. 20 a podrobný rozpis v příloze této analýzy).

V přepočtu na jedno dítě a rok činil tento příspěvek krajů v roce 2016 průměrně 99 797 Kč (pro srovnání: v roce 2013 to bylo 81 682 Kč, průměrný příspěvek se tedy navýšil o 22 %). Nejvyšší příspěvek na dítě vyplácel Liberecký kraj (136 652 Kč), naopak nejnižší Středočeský kraj (79 568 Kč).

Tabulka č. 20: Neinvestiční příspěvky krajů na provoz dětským domovům v roce 2016, přepočet příspěvku na dítě (v tis. Kč).

Kraj	Neinvestiční příspěvek 2016	Počet dětí školní rok 2016/2017	Příspěvek na dítě/rok
Hlavní město Praha	15 046	121	124 347
Jihočeský kraj	23 391	237	98 696
Jihomoravský kraj	35 377	320	110 553
Karlovarský kraj	19 889	197	100 959
Kraj Vysočina	21 791	218	99 959
Královéhradecký kraj	18 129	207	87 580
Liberecký kraj	25 144	184	136 652
Moravskoslezský kraj	62 160	575	108 104
Olomoucký kraj	27 714	321	86 336
Pardubický kraj	11 966	146	81 959
Plzeňský kraj	25 307	268	94 429
Středočeský kraj	40 341	507	79 568

Ústecký kraj	75 209	725	103 737
Zlínský kraj	24 670	214	115 280
ČR CELKEM	426 134	4 270	99 797

Na straně výnosů je zdrojem financování je příspěvek na úhradu péče hrazený rodiči dle § 27 zákona o výkonu ústavní výchovy. Příspěvek se nestanoví, prokáže-li rodič, že je osobou v hmotné nouzi. Výši příspěvku stanovuje vláda svým nařízením na základě zmocňovacího ustanovení § 41 odst. 1 zákona o výkonu ústavní výchovy. Dětské domovy mají, jako jediné zařízení ústavní péče, také nárok na příspěvek na péči dle zákona o sociálních službách, mají-li v péči dítě, které je závislé na pomoci jiné fyzické osoby. Dva posledně zmíněné zdroje je však nutno považovat z hlediska celkových objemů za okrajové.

5.2.4. Shrnutí

V roce 2016 bylo z veřejných rozpočtů vynaloženo na provoz školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy celkem **3 469 089 tis. Kč**. Z toho 87,7 % nákladů bylo hrazeno státním rozpočtem (viz tabulku č. 21).

Tabulka č. 21: Výdaje veřejných rozpočtů na provoz školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy v roce 2016 (v tis. Kč).

Typ zařízení	Státní rozpočet	Krajské rozpočty	Celkem
Dětské domovy	1 221 705	426 134	1 647 839
Dětské domovy se školou	470 064	-	470 064
Výchovné ústavy	834 433	-	834 433
Diagnostické ústavy	516 753	-	516 753
CELKEM	3 042 955	426 134	3 469 089

5.3. Pobytové služby v sociální oblasti

5.3.1. Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc

Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc fungují buď jako samostatné služby (přičemž dominantním poskytovatelem z řad nestátních subjektů je Fond ohrožených dětí)

nebo jako součást jiného ústavního zařízení (zejména kojeneckých ústavů, zařízení jsou však zřizována i při školských dětských domovech). V roce 2016 působilo v České republice celkem 71 zařízení, z tohoto 26 jako součást zdravotnických dětských domovů pro děti do 3 let věku (některá ústavy zřizovaly více poboček) a 10 jako součást školských dětských domovů.

Na úhradu pobytu dětí v těchto zařízeních je vyplácen státní příspěvek podle § 42g zákona o sociálně-právní ochraně dětí ve výši 22 800 Kč měsíčně za každé dítě. Tento příspěvek se poměrně krátí při nepřítomnosti dítěte v zařízení trvající déle než dva po sobě jdoucí dny. V roce 2016 bylo vyplaceno zřizovatelům těchto zařízení celkem **178 597 tis. Kč**, z toho 65 883 tis. Kč (36,9 %) organizaci Fond ohrožených dětí. Zařízením při dětských domovech pro děti do 3 let věku bylo vyplaceno 57 658 tis. Kč (32,3 %), při školských dětských domovech 20 602 tis. Kč (tj. 11,5 %). Ostatní subjekty (zpravidla nestátní organizace) čerpaly pouhých 19,3 % vyplaceného státního příspěvku.

Průměrná kapacita zařízení činila v roce 2016 celkem 1 045 lůžek (v jednotlivých měsících se pohybovala mezi 1 028 až 1 085 místy, viz tabulku č. 22). Část této lůžkové kapacity se kryje s kapacitami vykazovaným v rámci jiných typů statistik (zejména zdravotnických). Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc při zdravotnických zařízeních reprezentovaly cca 36,7 % kapacit, při školských zařízeních 13,8 % kapacit. Fond ohrožených dětí zřizoval 35,2 % kapacit, zbytek (tj. 14,3 %) připadal na ostatní zřizovatele. Průměrná obsazenost lůžek dětmi, na něž byl vyplácen státní příspěvek zřizovatelům zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc činila (na základě přepočtu vyplaceného státního příspěvku) cca 62,4 %.

Tabulka č. 22: Celková kapacita zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc v roce 2016 a vyplacený státní příspěvek.⁹³

Měsíc	Celková kapacita (míst)	Vyplacený státní příspěvek (Kč)
Leden	1 074	15 360 334
Únor	1 085	15 435 574
Březen	1 062	15 217 532
Duben	1 050	16 431 200

⁹³ Údaje poskytnuté Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Květen	1 050	16 305 800
Červen	1 038	16 938 120
Červenec	1 028	14 009 640
Srpen	1 032	13 666 320
Září	1 028	13 702 800
Říjen	1 032	14 039 680
Listopad	1 032	14 294 200
Prosinec	1 028	13 195 880
CELKEM 2016	1 045	178 598 080

V této nepřehledné skutečnosti je velmi obtížné stanovit celkové náklady na jedno lůžko v zařízeních. Ty se navíc u jednotlivých typů zřizovatelů mohou výrazně lišit. Je zřejmé, že státní příspěvek kryje jen část nákladů. Dalším zdrojem příjmů zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc je příspěvek na úhradu pobytu a péče podle § 42b a násl. zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Povinnost hradit tento příspěvek mají zejména rodiče dítěte nebo rodič, kterému bylo dítě rozhodnutím soudu svěřeno do výchovy, popřípadě jiná osoba povinná výživou dítěte. Výše příspěvku činí za kalendářní měsíc nejvýše 1,6násobek částky životního minima osoby, která je posuzována jako druhá nebo další v pořadí, stanovené pro toto dítě. Výši příspěvku v jednotlivých případech stanovuje ředitel zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc rozhodnutím. V případě nestátních zařízení jsou pak dalším významným zdroje sponzorské dary. Vyjdeme-li z údajů největšího nestátního poskytovatele těchto zařízení, Fondu ohrožených dětí⁹⁴, zjistíme, že státní příspěvek kryje cca 73,3 % nákladů na provoz zařízení. Skutečné náklady se tedy u nestátních subjektů pohybují kolem 29 000 Kč měsíčně.

5.3.2. Domovy pro osoby se zdravotním postižením

V domovech pro osoby se zdravotním postižením (§ 48 zákona o sociálních službách) vyrůstalo v roce 2016 celkem 534 dětí při celkovém počtu 11 454 klientů (viz tabulku č. 23).⁹⁵ Děti tedy tvořily 4,66 % klientely tohoto typu pobytových služeb. Největší podíl

⁹⁴ Zpráva o činnosti Fondu ohrožených dětí. Dostupné z: <http://www.fod.cz/o-nas/zprava-o-cinnosti-za-rok-2016> [cit. 2018-02-07].

⁹⁵ Statistická ročenka práce a sociálních věcí 2016, s. 75.

dětí na celkovém počtu klientů vyrůstal v domovech pro osoby se zdravotním postižením v hlavním městě Praha (8,33 %) a v Kraji Vysočina (7,79 %), naopak nejnižší v Královéhradeckém kraji (1,03 %) a v Olomouckém kraji (1,47 %). Pro srovnání: v roce 2013 vyrůstalo v těchto zařízeních 646 dětí (došlo tedy k poklesu počtu dětí o cca 17 %), jejich podíl na celkové klientele činil 5 %.

Dotace na provoz domovů pro osoby se zdravotním postižením činily v roce 2016 celkem 2 549 201 tis. Kč (z toho pro krajská a státní zařízení 2 238 702 tis. Kč⁹⁶, pro obecní 234 256 tis. Kč a pro nestátní 76 243 Kč). Použijeme-li podíl dětí na celkovém počtu klientů, vychází nám náklady (dotace) spadající do systému ochrany dětí na **118 793 tis. Kč**.

V případě těchto služeb úhrady klientů tvoří (na rozdíl od jiných typů zařízení) významný podíl zdrojů. Celkové příjmy těchto služeb činily v roce 2016 5 372 216 tis. Kč, tzn. že dotace pokrývají pouze 47,5 % celkových nákladů). Zdrojem pro úhrady klientů je pak zejména účelová nepojistná sociální dávka příspěvek na péči, která je vyplácena ze státního rozpočtu. Domovy pro osoby se zdravotním postižením jsou určeny především pro klienty s vyššími stupni závislosti na pomoci jiných osob. Výše příspěvku na péči se v případě osob mladších 18 let pohybovala v roce 2016 mezi 3 000 a 12 000 Kč měsíčně. Pokud bychom vzali jako průměr klientů domovů pro osoby se zdravotním postižením 3. stupeň (těžká závislost), tj. 9 000 Kč měsíčně, vychází celková částka příspěvku na péči uhrazeného domovům **58 644 tis. Kč** (celkové náklady veřejných rozpočtů tak činí 177 437 tis. Kč).

Tabulka č. 23: Podíl dětí na celkovém počtu klientů vyrůstal v domovech pro osoby se zdravotním postižením v roce 2016.⁹⁷

Kraj	Počet klientů celkem	Počet dětí	Podíl dětí (%)
Hlavní město Praha	468	39	8,33
Jihočeský kraj	596	10	1,68
Jihomoravský kraj	1 093	37	3,39
Karlovarský kraj	420	22	5,24
Kraj Vysočina	526	41	7,79

⁹⁶ V tom činí příspěvky Ministerstva práce a sociálních věcí pro 5 zřizovaných zařízení celkem 268 052 tis. Kč.

⁹⁷ Tamtéž.

Královéhradecký kraj	680	7	1,03
Liberecký kraj	298	28	9,40
Moravskoslezský kraj	1 143	55	4,81
Olomoucký kraj	1 018	15	1,47
Pardubický kraj	618	24	3,88
Plzeňský kraj	947	72	7,60
Středočeský kraj	1 393	62	4,45
Ústecký kraj	1 357	95	7,00
Zlínský kraj	897	36	4,01
ČR CELKEM	11 454	543	4,66

5.3.3. Celkové výdaje veřejných rozpočtů na provoz pobytových zařízení pro děti působících v sociální oblasti

Na provoz pobytových zařízení pro děti v sociální oblasti bylo v roce 2016 vynaloženo z veřejných rozpočtů celkem **356 035 tis. Kč**.

5.4. Zdravotní služby

5.4.1. Dětské domovy pro děti do 3 let věku

V roce 2016 byla celková kapacita 28 dětských domovů pro děti do 3 let věku 1 396 míst, z toho 69 míst pro matky nebo jiné průvodce dítěte. Ve stejném roce bylo do těchto zařízení přijato 1 559 dětí, z toho 489 (31,4 %) ze zdravotních důvodů, 520 (33,4 %) ze sociálně-zdravotních důvodů a 550 (35,2 %) z čistě sociálních důvodů. 1 266 dětí (81,2 %) bylo do zařízení přijato na základě souhlasu rodičů, 250 předběžným opatřením a 43 na základě nařízení ústavní výchovy. Zde můžeme spatřovat další příčinu nesouladu statistik orgánů sociálně-právní ochrany a zařízení. Počet ošetřovacích dnů činil 404 134.⁹⁸

Činnost dětských domovů pro děti do 3 let věku je z naprosté většiny hrazena z rozpočtu zřizovatele (zdrojem je podíl na sdílených daních). Většina těchto dětských domovů byla v roce 2016 zřizována kraji, 5 zařízení je zřizováno statutárními městy (hlavní město

⁹⁸ Stručný přehled činnosti dětských domovů pro děti do 3 let věku a dětských center za období 2007–2016. Praha: Ústav zdravotnických informací a statistik, 2017. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/category/tematicke-rady/zdravotnicka-zarizeni/kojenecke-ustavy-detske-domovy-dalsi-zarizeni-pro-deti>

Praha, Brno, Liberec, Plzeň, Ostrava). Formálně jde o poskytovatele zdravotních služeb. Na rozdíl od ostatních zdravotních služeb v České republice, které jsou hrazeny z veřejného zdravotního pojištění, je v tomto případě úhrada zdravotních služeb zajišťována z rozpočtu zřizovatele zařízení⁹⁹. Veřejné zdravotní pojištění se na financování činnosti těchto domovů nepodílí.

V roce 2016 bylo veřejnými zřizovateli formou neinvestičních transferů dětským domovům pro děti do tří let věku vyplaceno celkem **672 587 tis. Kč** (viz tabulku č. 24). Pro srovnání: v roce 2013 to bylo 725 247 tis. Kč, tj. o cca 7 % více než v roce 2016. Jak již bylo zmíněno, vyčíslení celkových nákladů těchto domovů zkresluje skutečnost, že prakticky všechna současně provozují zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a děti jsou evidovány jak ve zdravotnických, tak sociálních statistikách (v roce 2016 se kapacity těchto zařízení pohybovaly průměrně kolem 385 lůžek). Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole této analýzy, v roce 2016 bylo formou příspěvku pro zřizovatele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc vyplaceno těmto zařízením dalších 57 658 tis. Kč. Pro srovnání: v roce 2013 to bylo 73 075 tis. Kč.

Tabulka č. 24: Neinvestiční příspěvek na provoz dětským domovům pro děti do 3 let věku od veřejných zřizovatelů v roce 2016 a v roce 2013 podle jednotlivých krajů (v tis. Kč)

Kraj	Příspěvek 2016	Příspěvek 2013	Index 2016/2013
Hlavní město Praha	60 054	88 364	0,68
Jihočeský kraj	4 500	4 500	1,00
Jihomoravský kraj	95 985	92 576	1,04
Karlovarský kraj	24 500	24 300	1,01
Kraj Vysočina	28 332	27 544	1,03
Královéhradecký kraj	10 000	10 000	1,00
Liberecký kraj	25 155	15 516	1,62

⁹⁹ § 15 odst. 15 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění.

Moravskoslezský kraj	96 156	108 678	0,88
Olomoucký kraj	43 014	50 539	0,85
Pardubický kraj	46 310	43 900	1,05
Plzeňský kraj	63 886	56 865	1,12
Středočeský kraj	91 500	80 000	1,14
Ústecký kraj	65 795	64 576	1,02
Zlínský kraj	17 400	24 720	0,70
ČR CELKEM	672 587	725 247	0,93

Podobně jako v případě školských zařízení je i u dětských domovů pro děti do 3 let věku další (spíše však okrajovým) zdrojem příspěvek rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte podle § 44 zákona o zdravotních službách.

Kromě výše zmíněného příspěvku je jediným systémovým „externím“ zdrojem, tentokrát však z oblasti veřejných rozpočtů, **dotace na vybraná zdravotnická zařízení**, která pro rok 2016 činila 21 684 844,- Kč¹⁰⁰. Dotace ze státního rozpočtu je určena pro dětské domovy do tří let věku **zřizované obcemi**, které nejsou příjmově napojeny na soustavu zdravotních pojišťoven. Dotace na jedno místo je stanovena ve výši 93 068 Kč. Dotace je zúčtovatelná a podléhá finančnímu vypořádání. Vyúčtování je prováděno na základě údajů z Ročního výkazu o činnosti poskytovatele zdravotních služeb pro obor dětské domovy pro děti do 3 let věku a dětská centra¹⁰¹. Skutečnou kapacitou zařízení v počtu ošetřovacích dnů se přitom rozumí součet denních stavů provozuschopných míst. Dotace je poskytována městu, je tedy zahrnuta do souhrnného vztahu mezi zřizovatelem a zřizovanou organizací (je tedy součástí údajů uvedených v tabulce č. 24).

Celkové náklady veřejných rozpočtů na provoz dětských domovů pro děti do 3 let věku činily v roce 2016 **672 587 tis. Kč**.

5.5. Celkové výdaje veřejných rozpočtů na zajištění institucionální péče o děti v roce 2016

V roce 2016 bylo na institucionální péči o děti vynaloženo z veřejných rozpočtů minimálně **4 497 711 tis. Kč**.

¹⁰⁰ Zprávy Ministerstva financí 2016, č. 1.

¹⁰¹ A (MZ) 1 – 01.

6. Celkové náklady systému péče o ohrožené děti a průměrné náklady na jednotlivé typy intervencí

6.1. Celkové náklady systému a jejich struktura

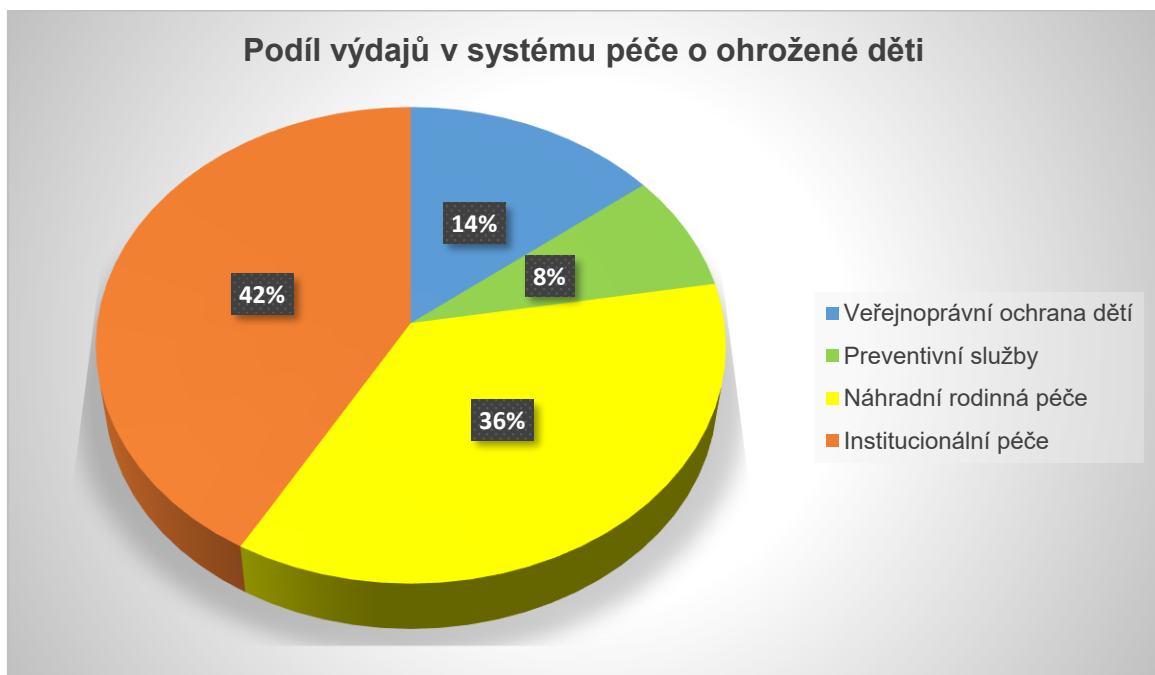
Výdaje z veřejných rozpočtů na financování systému péče o ohrožené děti přesáhly v roce 2016 **10,8 mld. Kč** (viz tabulku č. 25). Tyto výdaje byly rozloženy zejména mezi kapitoly státního rozpočtu 313 - Ministerstvo práce a sociální věci, 333 - Ministerstvo, školství, mládeže a tělovýchovy, 335 - Ministerstvo zdravotnictví, 398 - Všeobecná pokladní správa, případně některých dalších ústředních orgánů státní správy a dále mezi rozpočty krajů a obcí.

Rozhodující část výdajů veřejných rozpočtů (77,7 %) směřuje do oblasti náhradní péče o děti. Do oblasti prevence je z národních zdrojů vynakládáno pouhých 7,9 %. Tento

strukturální deficit je nesystémově řešen prostřednictvím prostředků z fondů Evropské unie, které však mají být primárně určeny na rozvoj, a nikoliv na financování „provozu“ systému.

Tabulka č. 25: Neinvestiční výdaje veřejných rozpočtů v systému péče o ohrožené děti v roce 2016 (v tis. Kč), podíl jednotlivých oblastí na celkových výdajích.

Druh výdajů	2016	Podíl na výdajích %	2013	Podíl na výdajích %
Veřejnoprávní ochrana dětí	1 552,4	14,4	820,0 ¹⁰²	10,0
Preventivní služby	853,0	7,9	700,0	8,6
Náhradní rodinná péče	3 882,9	36,0	2 393,2	29,2
Institucionální výchova	4 497,7	41,7	4 269,7	52,2
CELKEM	10 786,0	100,0	8 182,8	100,0

¹⁰² V době zpracování předchozí analýzy byly do nákladů zahrnuty pouze náklady obecních úřadů obcí s rozšířenou působností ve výši

6.2. Průměrné náklady na jednotlivé typy intervencí

6.2.1. Náklady na terénní sociální práci s rodinou

V případě sociální práce s rodinou je třeba využít přepočtené průměrných mzdových nákladů sociálního pracovníka a souvisejících (režijních nákladů). Vyjdeme-li z teoretické situace, že s dítětem a rodinou pracují současně dva sociální pracovníci (jeden z oblasti veřejnoprávní ochrany dětí a druhý z oblasti služeb) a oba pracují s cca 20 dětmi a rodinami, jsou náklady následující:

1. Mzdové a režijní náklady sociálního pracovníka z oblasti veřejnoprávní ochrany dětí 459 212 Kč (skutečnost roku 2016).
2. Mzdové a režijní náklady sociálního pracovníka z oblasti preventivních služeb pro práci s rodinami a dětmi 410 682 Kč (podle Informačního systému o průměrném výděлку)¹⁰³.

Na jednu rodinu (dítě) vychází roční náklady 43 494,7 Kč, tj. **měsíčně 3 624,6 Kč**. Pokud by tito sociální pracovníci řešili situaci pouhých deseti rodin (což je v současné praxi v České republice nereálné), náklady by byly dvojnásobné (**7 249,1 Kč**). Přímá (terénní) práce s rodinami se tedy vyznačuje vysokou efektivitou z hlediska nákladů.

6.2.2. Náklady na dítě vyrůstající v náhradní rodinné péči

V roce 2016 vyrůstalo v náhradní rodinné péči průměrně 15 941 dětí. Celkové náklady veřejných rozpočtů v oblasti náhradní rodinné péče (dávky pěstounské péče, státní příspěvek na výkon pěstounské péče a další související náklady) činily v roce 3 822 916 tis. Kč. Při prostém přepočtu vychází roční náklady na jedno dítě umístěné v péči osob pečujících a osob v evidenci na 239 816 Kč, tj. **19 984,6 Kč měsíčně**. Pokud bychom však započítali i cca 4 100 dětí vyrůstajících v péči jiné osoby podle § 953 občanského zákoníku (tedy v náhradní rodinné péči bez nároku na dávky pěstounské péče a služby tzv. „doprovázení“), vychází průměrné náklady na 190 755 korun ročně, tj. 15 896 Kč měsíčně.

¹⁰³ Podle informačního systému o průměrném výděлку byla v roce 2016 na pozici „26355 sociální pracovník – specialista péče o děti a mládež“ průměrná mzda 25 540 Kč. Dostupné z: <http://www.ispv.cz/cz/Vysledky-setreni/Archiv/2016.aspx>

6.2.3. Náklady na dítě umístěné v institucionální výchově

Náklady na institucionální péči jsou zpravidla vyčíslovány v nákladech na lůžko. Pro porovnání s ostatními typy intervencí je však nutno stanovit rovněž náklady na dítě umístěné v jednotlivých typech zařízení. Průměrné náklady na lůžko ve všech typech pobytových zařízení, do nichž jsou umisťovány děti, činily v roce 2016 celkem 438 191 Kč ročně, tj. 36 515 Kč měsíčně (viz tabulku č. 26). Nejvyšší náklady přitom byly ve výchovných ústavech (61 894 Kč na lůžko měsíčně) a v diagnostických ústavech (při zohlednění výkonů středisek výchovné péče jde o 55 890 Kč měsíčně). U dětských domovů se školou činí měsíční náklady na lůžko 44 484 Kč. V případě těchto zařízení naprostou většinu nákladů hradily veřejné rozpočty (resp. státní rozpočet). Okolo 30 tis. Kč měsíčně se pohybují náklady na lůžko u dětských domovů. Domovy pro osoby se zdravotním postižením, u nichž však významnou část nákladů pokrývají úhrady klientů se měsíční náklady na lůžko pohybují kolem 36 tis. Kč měsíčně.

Tabulka 26: Náklady na lůžko v pobytových zařízeních pro děti v roce 2016.

Typ zařízení	Kapacita	Celkové náklady (tis. Kč)	Náklady na lůžko Kč/rok	Veřejné rozpočty (tis. Kč)	Náklady na lůžko Kč/rok
Dětské domovy ¹⁰⁴	4 998	1 740 602	348 259	1 668 441	333 822
Dětské domovy se školou	906	483 640	533 819	470 064	518 834
Výchovné ústavy	1 168	867 512	742 732	834 433	714 411
Dětské domovy pro děti do 3 let ¹⁰⁵	1 396	780 000	558 739	730 245	523 098

¹⁰⁴ Při započtení příslušného podílu státního příspěvku pro zřizovatele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

¹⁰⁵ Při započtení příslušného podílu státního příspěvku pro zřizovatele zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Domovy pro osoby se zdrav. postižením ¹⁰⁶	12 402	5 372 126	433 173	2 549 201	211 998
Zařízení pro děti vyžadující o. pomoc ¹⁰⁷	517	127 716	247 033	100 352	194 104
CELKEM	21 387	9 371 596	438 191	6 352 736	297 037
Diagnostické ústavy ¹⁰⁸	478	534 325	670 700	516 753	648 644
<i>CELKEM</i>	<i>21 865</i>	<i>9 905 921</i>	-	<i>6 869 489</i>	-

Mnohem vyšší vypovídací hodnotu o skutečných nákladech institucionální péče o děti má přepočtená na dítě. Výše uvedené kapacity jsou totiž využívány jen z části. Nejpřesnějším měřítkem je přitom počet dnů, které děti v zařízeních strávily. Výpočet byl proveden jak pro evidenční pobyt dětí, tak skutečný pobyt (ve dnech). Nejvyšší průměrné náklady hrazené z veřejných rozpočtů na jedno dítě evidované v zařízení vykazují diagnostické ústavy, a to 799 024 Kč ročně, tj. 66 585 Kč měsíčně. Podobě jsou na tom výchovné ústavy (763 433 Kč ročně, tj. 63 619 Kč měsíčně). Podobné údaje jsou uvedeny v tabulce č. 26.

Tabulka 26: Průměrné náklady na dítě v pobytových zařízeních pro děti v roce 2016 dle evidenčního pobytu dětí¹⁰⁹.

Typ zařízení	Počet dětí	Celkové náklady (tis. Kč)	Náklady na dítě/rok	Veřejné rozpočty (tis. Kč)	Náklady na dítě/rok
Dětské domovy	4 265	1 740 602	408 113	1 668 441	391 193
Dětské domovy se školou	736	483 640	657 120	470 064	638 674
Výchovné ústavy	1 093	867 512	793 698	834 433	763 433

¹⁰⁶ Jde o náklady na celkovou kapacitu, tedy včetně dospělých klientů.

¹⁰⁷ Kapacity mimo školská a zdravotnická zařízení.

¹⁰⁸ Při započtení činností středisek výchovné péče, které tvoří cca 40 % výkonů těchto organizací.

¹⁰⁹ U školských zařízení je počet dětí stanoven jako průměr údajů za školní roky 2015/2016 a 2016/2017.

Dětské domovy pro děti do 3 let	1 559	780 000	500 321	730 245	468 406
Domovy pro osoby se zdrav. postižením	534	250 345	468 811	177 437	332 279
Zařízení pro děti vyžadující o. pomoc ¹¹⁰	367	127 716	348 000	100 352	273 600
CELKEM	8 854	4 249 815	479 988	3 980 972	449 624
Diagnostické ústavy ¹¹¹	398	534 325	805 379	516 753	779 024
<i>CELKEM</i>	8 982	4 784 140	-	4 497 725	-

Pokud se zohlední dostupné údaje o skutečném pobytu dětí v zařízeních (ve dnech), jsou náklady ještě vyšší. Tento propoččet by proveden pouze pro výdaje plynoucí z veřejných rozpočtů (viz tabulku č. 27). Na základě tohoto propočtu lze konstatovat, že průměrné výdaje veřejných rozpočtů na jedno dítě umístěné v ústavním zařízení činí 44 570 Kč měsíčně. Výrazně se liší podle jednotlivých typů zařízení. Nejnákladnějším typem ústavu jsou v České republice výchovné ústavy, u nichž činí průměrné měsíční náklady na jedno dítě 74 203 Kč (při započtení útěků jde o částku přesahující 90 tis. Kč měsíčně).

Tabulka 27: Průměrné náklady na dítě v pobytových zařízeních pro děti v roce 2016 dle skutečného pobytu dětí

Typ zařízení	Veřejné rozpočty (tis. Kč)	Evidenční počet dnů	Náklady na dítě/měsíc (Kč)	Útěky %	Náklady na dítě/měsíc (Kč)
Dětské domovy	1 668 441	1 400 969	36 323	0,9	36 650
Dětské domovy se školou	470 064	263 434	54 422	9,0	59 321
Výchovné ústavy	834 433	325 899	74 203	21,4	92 011

¹¹⁰ Děti mimo školská a zdravotnická zařízení.

¹¹¹ Při zohlednění činnosti středisek výchovné péče, které tvoří cca 40 % výkonů těchto organizací.

Dětské domovy pro děti do 3 let	730 245	404 134	55 111	-	55 111
Domovy pro osoby se zdrav. postižením	177 437	195 444	27 690	-	27 690
Zařízení pro děti vyžadující o. pomoc	100 352	134 322	22 800	-	22 800
CELKEM	3 980 972	2 724 202	44 570	-	-
Diagnostické ústavy	516 753	136 822	69 103	3,1	71 245
<i>CELKEM</i>	4 497 725	2 861 024	45 738	-	-

6.2.4. Shrnutí

Na základě předchozích výpočtů lze stanovit měsíční náklady na dítě podle jednotlivých typů intervencí:

Typ zařízení	Náklady na dítě/měsíc (Kč)	Výsledky v roce 2013 (Kč/měsíc)
Terénní práce s rodinou	7 249	6 780
Náhradní rodinná péče	19 984	16 046
Ústavní péče, v tom	44 570	42 483
Dětské domovy	36 323	32 218
Dětské domovy se školou	54 422	38 162
Výchovné ústavy	74 203	62 645
Dětské domovy pro děti do 3 let	55 111	47 519
Domovy pro osoby se zdrav. postižením	27 690	23 598
Zařízení pro děti vyžadující o. pomoc	22 800	20 092
Diagnostické ústavy	69 103	53 349 ¹¹²

7. Seznam podkladů a literatury

Analýza databáze příjemců dávek hmotné nouze. Zhodnocení role nákladů na bydlení a dávek spojených s bydlením ve vztahu k příjemcům dávek hmotné nouze. Praha, Výzkumný ústav práce a sociálních věcí v.v.i., 2012

Analýza financování výkonu státní správy a samosprávy územních samosprávných celků, která poskytne relevantní množství dat pro přípravu nového zákona o RUD. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2009

Analýza kvality příprav žadatelů o náhradní rodinnou péči a jejich následného vzdělávání. Hradec Králové: Institut projektového řízení, 2017.

¹¹² Analýza z roku 2013 nezohledňovala činnost středisek výchovné péče, které tvoří cca 40 % výkonů těchto organizací.

Analýza sítě služeb pro práci s rodinami a dětmi. Ostrava: SocioFactor, 2014

MACELA, Miloslav. Analýza financování systému ochrany dětí a péče o ohrožené děti, 2014

Malý lexikon obcí České republiky 2017. Praha: Český statistický úřad, 2017

Metodika stanovení plánovaných nákladů na výkon státní správy. Ministerstvo vnitra, 2007

Nařízení vlády č. 302/2014 Sb., o katalogu správních činností

Nařízení vlády č. 304/2014 Sb., o platových poměrech státních zaměstnanců

Roční výkaz o výkonu sociálně-právní ochrany za rok 2016 V (MPSV) 20-01

Rozpočet Kraje Vysočina na rok 2016, dostupné z: <https://www.kr-vysocina.cz/rozpocet-kraje-vysocina-na-rok-2016/d-4070824/p1=28449>

Rozpočet Libereckého kraje na rok 2016, dostupné z: <https://ekonomicky-odbor.kraj-lbc.cz/rozpocety>

Rozpočet Plzeňského kraje na rok 2016, dostupné z: <http://www.plzensky-kraj.cz/cs/clanek/schvaleny-rozpocet-plzenskeho-kraje-na-rok-2016>

Rozpočet statutárního města Liberec na rok 2016, dostupné z: <http://www.liberec.cz/cz/mesto-samosprava/rozpocet-mesta/rozpocet-2016.html>

Rozpočet statutárního města Ostrava na rok 2016, dostupné z: <https://www.ostrava.cz/cs/urad/magistrat/odborny-magistratu/odbor-financi-a-rozpocetu/oddeleni-rozpocetove/rozpocety/rozpocet-statutarniho-mesta-ostrava-na-rok-2016>

Rozpočet Středočeského kraje na rok 2016, dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/urad/samosprava/schvaleny-rozpocet>

Rozpočet Ústeckého kraje na rok 2016, dostupné z: http://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1695459

SLÁMA, David. Příspěvek na přenesenou působnost v roce 2016. Obec a finance, 2015, 5

Sociodemografická analýza. Mapy rozložení ohrožení dětí a rodin v ČR. Ostrava: SocioFactor, 2013

Statistická ročenka z oblasti práce a sociálních věcí 2016. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017

Stručný přehled činnosti dětských domovů pro děti do 3 let věku a dětských center za období 2007–2016. Praha: Ústav zdravotnických informací a statistik, 2017

Veřejný ochránce práv. Výroční zpráva 2016. Kancelář veřejného ochránce práv, 2017

VODÁKOVÁ, Jana. Nástroje ekonomického řízení ve veřejném sektoru. Praha: Wolters Kluwer, 2013, 208 s.

Vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě

Vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativních

Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení)

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zpráva o činnosti a hospodaření Probační a mediační služby za rok 2016

Zpráva o činnosti Úřadu práce ČR za rok 2016

Zprávy Ministerstva financí České republiky pro finanční orgány obcí a krajů. 2016, č.1

8. Seznam zkratk

DC	dětské centrum
DD	dětský domov
DD3	dětský domov pro děti don 3 let věku
IT	informační technologie
KÚ	kojenecký ústav
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí

NZDM	nízkoprahová zařízení pro děti a mládež
ORP	obec s rozšířenou působností
RUD	rozpočtové určení daní
SAS	sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
SPOD	sociálně-právní ochrana dětí
ZŠ	základní škola

9. Příloha

Tabulka č. 28: Neinvestiční příspěvky („provozní dotace“) zřizovaným pobytovým zařízením pro děti v oblasti školství a v oblasti zdravotnictví v roce 2016 (v tis. Kč)¹¹³.

¹¹³ Zdroj: rozpočty a závěrečné účty jednotlivých krajů.

Kraj	Školská zařízení	Dotace	Zdravotnická zařízení	Dotace
Hlavní město Praha	DD Klánovice, Praha 9	7 523	DD Charloty Masarykové	15 054
	DD Národních hrdinů	7 523	DC Krč ¹¹⁴	45 000
	CELKEM	15 046	CELKEM	60 054
Jihočeský kraj	DD Boršov n. Vltavou	2 736	DC Jihočeského kraje	4 500
	DD Horní Planá	5 846		-
	DD Zvíkovské Podhradí	2 795		-
	DD Volyně	3 912		-
	DD Žichovec	2 296		-
	DD Radeníň	5 806		-
	CELKEM	23 391		4 500
Jihomoravský kraj	DD Hodonín u Kunštátu	1 934	DC Znojmo	26 200
	DD Boskovice	3 374	DC Kyjov	11 458
	DD Dagmar Brno	2 348	DD Lila Otnice	16 026
	DD Brno, Vídeňská	2 905	DC Chovánek ¹¹⁵	42 301
	DD Vranov	2 833		-
	DD Tišnov	2 869		-
	DD Ivančice	3 793		-
	DD Mikulov	1 838		-
	DD Vřesovice	5 278		-
	DD Hodonín	2 140		-
	DD Strážnice	1 977		-
	DD Znojmo	4 079		-
	CELKEM	35 377	CELKEM	95 985

Kraj	Školská zařízení	Dotace	Zdravotnická zařízení	Dotace
Karlovarský kraj	DD Karlovy Vary a Ostrov	6 246	Krajský DD3 p. o.	24 500
	DD Cheb a Horní Slavkov	3 869		-

¹¹⁴ Zařízení je součástí (státní) Thomayerovy nemocnice. Z veřejně dostupných zdrojů nejsou informace o nákladech centra k dispozici, jde tedy o kvalifikovaný odhad na základě nákladů zařízení s obdobnou kapacitou a rozsahem činnosti.

¹¹⁵ Organizace zřizovaná statutárním městem Brno.

	DD Mariánské Lázně	2 761		-
	DD Plesná	3 233		-
	DD Aš	3 780		-
	CELKEM	19 889	CELKEM	24 500
Kraj Vysočina	DD Nová Ves u Chotěboře	3 113	DC Jihlava	17 418
	DD Telč	2 156	DD Kamenice pod Lipou	10 914
	DD Humpolec	3 092		-
	DD Senožaty	3 636		-
	DD Budkov	3 751		-
	DD Hrotovice	1 133		-
	DD Jemnice	1 862		-
	DD Náměšť n. Oslavou	1 041		--
	DD Rovečné	2 007		-
		CELKEM	21 791	CELKEM
Královéhradecký kraj	DD Nechanice	3 328	DC Dvůr Králové nad Labem	10 000 ¹¹⁶
	DD Broumov	5 135		
	DD Potštejn	1 839		
	DD Sedloňov	2 692		
	DD Vrchlabí	2 310		
	DD Dolní Lánov	2 825		
		CELKEM	18 129	CELKEM

Kraj	Školská zařízení	Dotace	Zdravotnická zařízení	Dotace
Liberecký kraj	DD Frýdlant	3 335	DC Liberec ¹¹⁷	25 155

¹¹⁶ Dětské centrum Dvůr Králové nad Labem je součástí příspěvkové organizace Sdružení ozdravoven a léčen okresu Trutnov. Z veřejně dostupných zdrojů nelze zjistit, jak velká část z příspěvku kraje (v roce 2016 celkem 45 448 tis. Kč) je určena na provoz dětského centra.

¹¹⁷ Příspěvková organizace statutárního města Liberec.

	DD Jablonné v Podještědí	5 336		-
	DD Jablonec nad Nisou	3 199		-
	DD Krompach	5 139		-
	DD Dubá – Deštná	4 051		-
	DD Česká Lípa	2 456		-
	DD Semily	1 628		-
	CELKEM	25 144	CELKEM	25 155
Moravskoslezský kraj	DD Budišov n. Budišovkou	3 037	DC Čtyřlístek	36 535
	DD Čeladná	4 923	DD Janovice u Rýmařova	8 491
	DD Frýdek Místek	5 566	DC Domeček Ostrava ¹¹⁸	51 130
	DD Havířov	2 388		-
	DD Lichnov	4 152		-
	DD Melč	4 179		-
	DD Nový Jičín	2 860		-
	DD Opava	4 864		-
	DD Ostrava-Hrabová	3 669		-
	DD Slezská Ostrava	4 997		-
	DD Příbor	2 183		-
	DD Radkov-Dubová	3 667		-
	DD Loreta Fulnek	3 186		-
	DD Karviná-Fryšták	5 127		-
	DD Úsměv Ostrava	2 958		-
	DD Vrbno p. Pradědem	4 404		-
		CELKEM	62 160	CELKEM

Kraj	Školská zařízení	Dotace	Zdravotnická zařízení	Dotace
Olomoucký kraj	DD Zábřeh	7 078	DC Ostrůvek	43 014
	DD Prostějov	4 406		-

¹¹⁸ Příspěvková organizace statutárního města Ostravy.

	DD Litovel	1 782		-
	DD Olomouc	3 664		-
	DD Hranice	1 713		-
	DD Lipník nad Bečvou	1 408		
	DD Přerov	1 681		-
	DD Černá Voda	1 484		-
	DD Jeseník	1 655		-
	DD Konice	1 309		-
	DD Plumlov	1 533		-
	CELKEM	27 714	CELKEM	43 014
Pardubický kraj	DD Dolní Čermná	3 778	DC Svitavy	14 700
	DD Holice	2 342	DC Veská	20 970
	DD Moravská Třebová	1 470	DD3 Holice	10 640
	DD Pardubice	2 952		-
	DD Polička	1 424		-
	CELKEM	11 966	CELKEM	46 310
Plzeňský kraj	DD Horšovský Týn	2 412	DD Trnová	15 500
	DD Staňkov	3 842	DC Plzeň ¹¹⁹	48 386
	DD Kašperské Hory	5 984		-
	DD Nepomuk	2 769		-
	DD Plzeň	4 253		-
	DD Planá	3 363		-
	DD Tachov	2 684		-
	CELKEM	25 307	-	63 886

Kraj	Školská zařízení	Dotace	Zdravotnická zařízení	Dotace
Středočeský kraj	DD Beroun	1 954	DC Kladno	23 828
	DD Zruč nad Sázavou	2 718	DC Milovice	21 955

¹¹⁹ Organizace je zřizována Statutárním městem Plzeň.

	DD Racek Benešov	3 233	DC Stránčice	24 799
	DD Kralupy nad Vltavou	1 375	DC Kolín	20 918
	DD Nové Strašecí	1 644		-
	DD Pyšely	3 605		-
	DD Sázava	1 524		-
	DD Solenice	2 758		-
	DD Krnsko	2 969		-
	DD Nymburk	3 242		-
	DD Unhošť	3 440		-
	DD Ledce	4 204		-
	DD Sedlec – Prčice	4 465		-
	DD Mladá Boleslav	3 210		-
	CELKEM	40 341	CELKEM	91 500
Ústecký kraj	DD Česká Kamenice	3 695	Kojenecké ústavy Úst. kraje p.o.	65 795
	DD Krásná Lípa	2 215		-
	DD Lipová u Šluknova	*5 094		-
	DD Vysoká Pec	3 082		-
	DD Mašťov	3 455		-
	DD Chomutov	5 455		-
	DD Dlažkovice	6 599		-
	DD Litoměřice	2 099		-
	DD Žatec	9 278		-
	DD Hora Sv. Kateřiny	2 921		-
	DD Most	4 618		-
	DD Duchcov	6 958		-
	DD Tuchlov	3 069		-
	DD Krupka	5 979		-
	DD Tisá	3 129		-
	DD Ústí n. Labem Špátova	4 398		-
	DD Ústí n. Labem Truhlářova	3 165		-
	CELKEM	75 209	CELKEM	65 795

Kraj	Školská zařízení	Dotace	Zdravotnická zařízení ¹²⁰	Dotace
Zlínský kraj	DD a ZŠ Vizovice	1 500	DC Zlín	8 400
	DD Zlín	3 500	KÚ Valašské Meziříčí	9 000
	DD Uherské Hradiště	1 700		-
	DD Bojkovice	1 600		-
	DD Uherský Ostroh	1 650		-
	DD Zašová	2 000		-
	DD Valašské Klobouky	2 850		-
	DD Vizovice	1 150		-
	DD Zlín	1 150		-
	DD Valašské Meziříčí	1 750		-
	DD Kroměříž	2 020		-
	DD Liptál	3 800		-
	CELKEM	24 670	CELKEM	17 400
	ČR CELKEM	426 134		672 587

¹²⁰ V případě Zlínského kraje byly kojenecké ústavy a dětská centra zařazena v roce 2016 do sociální oblasti.